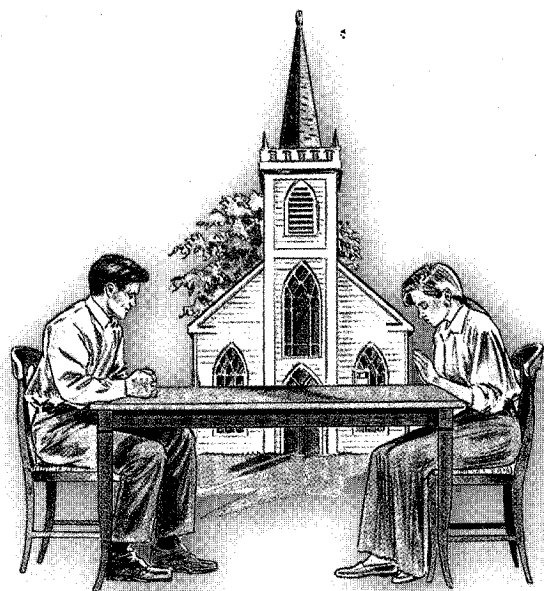

BRUCE A. RAY

AZ
ÚR NAPJÁNAK
MEGÜNNEPLÉSE

TALÁLJUNK NYUGALMAT
EGY NYUGTALAN VILÁGBAN

A fordítás alapjául szolgáló mű:

Bruce A. Ray: Celebrating the Sabbath
Presbyterian & Reformed Publishing Company
P O. BOX 817 • Phillipsburg • New Jersey 08865-0817

© 2000 P & R Publishing

Fordította:
Greizer Miklós

Lektorálta:
Bagoly Gyula
Szőke Imre

Magyar kiadás (Hungarian edition):
© Presbiteriánus Kiadó, 2005
Minden jog fenntartva. All rights reserved.
A magyar kiadás a P & R Publishing engedélyével történt.

Rendelési cím:
Presbiteriánus Kiadó
3527 Miskolc, Kartács u. 1
Tel.: +36 46/412-558 Fax: +36 46/507-736
www.reformatus.org

ISBN 963 218 027 5

TARTALOMJEGYZÉK

A MAGYAR KIADÓ ELŐSZAVA	7
ELŐSZÓ	15
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS	17
ELSŐ FEJEZET	
<i>McSZOMBAT</i>	19
MÁSODIK FEJEZET	
<i>A NEGYEDIK PARANCSOLAT</i>	29
HARMADIK FEJEZET	
<i>NYUGALOM NAPJA VAGY ÚR NAPJA?</i> <i>ŐSZÖVETSÉGI GYÖKEREK</i>	47
NEGYEDIK FEJEZET	
<i>NYUGALOM NAPJA VAGY ÚR NAPJA?</i> <i>ÚJSZÖVETSÉGI VIRÁG ÉS GYÜMÖLCS</i>	61
ÖTÖDIK FEJEZET	
<i>VITA A NYUGALOMNAPÉRT:</i> <i>A KONFLIKTUSOK KEZDETE</i>	79
HATODIK FEJEZET	
<i>VITA A NYUGALOMNAPÉRT:</i> <i>A MEGNYERT KÜZDELEM</i>	93
HETEDIK FEJEZET	
<i>HOGYAN ÜNNEPELJÜK AZ ÚR NAPJÁT</i> <i>SZENT ÉS ÖRÖMTELI MÓDON?</i>	113
NYOLCADIK FEJEZET	
<i>HOGYAN ÜNNEPELJÜK AZ ÚR NAPJÁT</i> <i>ŐSZINTÉN ÉS ALÁZATOSAN?</i>	129

A MAGYAR KIADÓ ELŐSZAVA

Kedves Olvasó! Ha van témakör, amiről ma senkinek nem jutna eszébe könyvet publikálni, az a nyugalomnap megünneplése. Mi mégis ezt tettük. Úgy ítéltük meg, hogy nem árt egy kicsit részletesebben is foglalkozni ezzel a kérdéssel. Javaslom tehát, hogy álljunk meg egy percre, hiszen ebben a nyugtalan, rohanó világban mindenkinek szüksége van a nyugalomra, a megnyugvásra. Nem csupán a hitetlen embernek, hanem bizony még a hívő embernek is. Mint tudjuk, ez a nyugalom, ez a megnyugvás, elsősorban Krisztusban található meg. (Mt 11,28-29)

Ám ez a Benne való megnyugvás, Hozzá való megtérés nem helyezi hatályon kívül a nyugalomnap megszentelését.¹ Hetente szükségünk van egy napra, amelyen megnyugodhatunk hétköznapi munkáinktól, részt vehetünk a nyilvános istentiszteleteken, több időt szentelhetünk az egymással való testvéri közösség ápolására, örvendezhetünk mindannak, amit Isten az Ő Fiában érttünk tett, és nem utolsó sorban testileg-lelkileg felfrissülhetünk. Lehet, hogy némelyeknek ez egy túl *haszonelvű*, netalán *emberközpontú* megközelítésnek tűnik. Ezért hadd közelítsünk a témához a másik oldalról: Miért kell megnyugodnunk? Miért kell egy napot Istennek szentelnünk? Mert ez *Isten parancsa!* Ő pedig elvárja, hogy képének és hasonlatosságának hordozója e téren is kövesse Őt. (1Móz 2,2-3; 2Móz 20,8-11) Ezért gondoskodott egy *megszentelt* nyugalomnapról.

---

¹ Erről többet: Brian Edwards, *The Ten Commandments for Today*, Day One Publications, Bromley, Kent, 1996, 141-142. o.

Amennyiben még nem sikerült felkeltenem az olvasó érdeklődését a téma iránt, hadd hívjam fel a figyelmét arra is, hogy Isten áldásainak hiányát, a keresztyénség válságát és jelenkori hanyatlását, valamint annak megízetlenülését több teológus is a nyugalomnap mellőzésére vezeti vissza. Vajon nem kellene komolyan elgondolkodnunk mindezekben?

Nos, rendkívüli fontossága ellenére a nyugalomnap kérdése manapság gyakorlatilag teljesen a keresztyén élet perifériájára szorult. Legyünk őszinték! Kit és mennyire foglalkoztat a nyugalomnapjának megszentelése és megünneplése? Egyáltalán értjük, hogy miről szól? Tudjuk milyen kötelezettségeink vannak e tekintetben? Tisztában vagyunk-e bizonyos határvonalakkal? Valljuk meg: nagyon kevés gondolatot tudunk összeszedni a nyugalomnap halatán. Némelyikünknek esetleg bevillan a vasárnap megünneplése, Krisztus feltámadása, stb. De ez minden! Nem igazán tudunk mit kezdeni vasárnapjainkkal sem! Hiszen a mai nagy keresztyén szabadságban jobb esetben egy kissé megkopott, rosszabb esetben egy tetszőleges, amolyan *adialfora* kérdéssé silányult a vasárnap megszentelése és megünneplése.

Ki ne hallott volna ilyen vélekedéseket: Otthon is lehet Bibliát olvasni, imádkozni! Istent nem csak a templomban lehet tisztelni! Minden nap Istent tisztetem! Egész életünknek istentiszteletnek kell lennie! stb. Paradox módon ezekben a mondatokban van igazság. De mögöttük sajnos legtöbbször az van, hogy valójában egy napot sem különítünk el a hétből Isten tiszteletére, az Ő szabadítására való emlékezésre. Közben meg azon csodálkozunk, hogy életünket a stressz, a folyamatos fáradtság, és a lelki fásultság jellemzi.

A nyugalomnap leértékelődése abban is jól meglátszik, hogy milyen siralmasan alacsony az istentiszteletek vasárnapi látogatottsága. De nem csupán a templombajárási morál lehet jó indikátor e tekintetben, hanem a keresztyének vasárnaphoz való viszonyulása: Mi-

ilyen tevékenységeket végeznek vasárnap? Hogyan készülnek erre a napra? Mennyire töltik el ezt a napot az Úr dicsőségére? Van-e bármiféle céltudatos törekvés arra, hogy ezt a napot *elkülönített* módon kezeljék? Merthogy a nyugalomnapja erről is szól. Ezek mind-mind olyan árulkodó jelek, amelyek azt mutatják, hogy a keresztyének sincsenek tisztában a nyugalomnap céljával, hasznával és áldásaival.

Bruce A. Ray könyve egy olyan úton kíván elindítani bennünket, amelyen haladva rendre tisztázhatjuk ezeket a kérdéseket. A szerző – nagyon helyesen – a *miért*-től vezet bennünket a *hogyan* fele. Nem lesz könnyű az út, de reménységünk szerint annál tanulságosabb.

Mint ahogyan könyvből is kiderül, a nyugalomnap megünneplésének kérdése korántsem volt vitáktól mentes. Számos olyan aspektus merült fel, amely élénk polémiát eredményezett. Sőt, a történelem folyamán több tévtanítás is felbukkant ezzel kapcsolatban. Megkockáztatjuk, hogy a könyv elolvasása akár ma is kisebb teológiai vitákat szülhet. De mi még ezt is sikerként könyveljük el, amennyiben előmozdítja a kérdéssel való foglalkozást, az elmélkedést, és lelki növekedést.

Az olvasó tájékoztatása végett itt röviden meg kell említenünk, hogy a nyugalomnap tekintetében van némi eltérés a kontinentális református szemlélet és a későbbi puritán, illetve angolszász felfogás között. A reformátorok és az őket követő kontinentális egyházak inkább azt hangsúlyozták, hogy a zsidó szombat megszűnt (ami egyébként igaz), ezért a nyugalomnap immár nem köthető a hét valamelyik napjához. Elvileg bármelyik nap megtartható nyugalomnapként. A reformátorok ebben többnyire az Ágoston és Aquinói Tamás által kijelölt nyomvonalon haladtak, a szombatnak (értsd: nyugalomnap) pedig inkább *ceremoniális és ideiglenes* jelleget tulajdonítottak, amely Krisztusban beteljesedett. De voltak és még vannak olyan vélemények is, melyek szerint a negyedik pa-

rancsolat újszövetségi érvényessége is vitatható², legalábbis nincs kifejezetten megerősítve.³ Továbbá vitatták azt is, hogy a vasárnap lenne a keresztyének által kizárólagosan megünnepeelt nyugalomnap. Az egy naphoz való ragaszkodásban pedig babonáságot, netán törvényeskedést láttak. A vasárnap megünneplése szerintük inkább egy kialakult *egyházi* gyakorlat, nem pedig egy *isteni* rendelet következménye volt.

J. I. Packer szerint a puritánok viszont túlléptek a reformátorokon, és helyretették ezt a részlegesen tisztázott kérdést.⁴ Merthogy a puritánok és angolszász leszármazottaik (beleértve a presbiteriánus egyházakat is) úgy érveltek, hogy a szombat (értsd: *sabbat* azaz nyugalomnap) *teremtési rendelet*, ezért örökérvényű.⁵ Nem csupán a 2Móz 20-ban adatott a zsidók számára, nem is ott rendeltetett el először, hanem már az 1Móz 2-ben meg volt alapozva. Mivel teremtési rendelet⁶, és mivel a Tízparancsolat része, nem helyezhető hatályon kívül, ezért ma is kötelességünk a nyugalom napjának

2 Ennek cáfolását, de ennél jóval többet is lásd: John Murray, *Collected Writings*, [The Moral Law and the Fourth Commandment], 1. kötet, Banner of Truth Trust, Edinburgh, 1989, 193-228. o. Továbbá: Walter J. Chantry, *Call the Sabbath a Delight*, [Does the New Testament Teach the Fourth Commandment?], Banner of Truth Trust, Edinburgh, 1991, 52-61. o.

3 A későbbiekben a *dispensacionalisták* és az *antinomiánusok* is nagy vehemenciával képviselték ezt, szintén megkérdőjelezve a parancsolatok maradandó érvényességét.

4 J. I. Packer, *Puritan Papers*, [The Puritans and the Lord's Day], 1. kötet, Presbyterian & Reformed Publishing, Phillipsburg, New Jersey, 2000, 87-99. o.

5 A nyugalomnap örökérvényű volta, illetve a napváltás mellett szóló kitűnő olvasmány az a három prédikáció, amelyet Jonathan Edwards az 1Kor 16,2 alapján írt. [Jonathan Edwards: *The Perpetuity and Change of the Sabbath*, Works, 2. kötet, Banner of Truth Trust, Edinburgh, 1974, 93-103. o.]

6 A teremtési rendeletek tárgyalását lásd: John Murray, *Principles of Conduct: Aspects of Biblical Ethics*, [Creation Ordinances], William B. Eerdmans Publishing, Grand Rapids, Michigan, 1994, 27-45. o.

a megszentelése. Minden időben (értsd: a világ kezdetétől annak végéig) és mindenkire érvényes. Az ún. zsidó szombat valójában csupán a mindenkori nyugalomnap egyik „állomása” volt. A zsidó szombat megszűnt – annak minden ceremoniális vonatkozásával együtt – de a nyugalomnap megünneplésének kötelezettsége megmaradt. Egy teremtési rendelet, illetve az erkölcsi törvény egyik parancsolatának komolyan vétele pedig egyáltalán nem tekintendő törvényeskedésnek – hangsúlyozták a puritánok.

A legésszerűbb tehát az, ha a Biblia alapján elfogadjuk a nyugalomnap megszentelésének szükségességét. Keresztyén nyugalomnapként pedig a vasárnapot ünnepeljük meg. (lásd pl. 1Kor 16,1-2; ApCsel 20,7) Az őskeresztyének is a hét első napját nevezték az Úr napjának. (*te kúriake hemera* – Jel 1,10) Továbbá Krisztus *tekintélye* (ti. hogy Ő a szombat Ura – Mt 12,8) és az újszövetségi keresztyén *gyülekezeti* valamint *apostoli* gyakorlat kellő alapot szolgáltat erre a napváltásra.⁷ A nap változott ugyan, de a nyugalomnap megszentelésének kötelezettsége maradt. Ezt nem is részletezzük tovább.⁸

Így habozás nélkül felvállalható, hogy az *Úr napja* (a vasárnap) a keresztyén nyugalomnap. Ez úgy a *Westminsteri Hitvallásban*, mint a *Westminsteri Nagykatéban*⁹ is megfogalmazást nyert. A Nagykaté idevágó 116. kérdés-felelete így hangzik:

7 Bár gyakran elhangzik, hogy a napváltásról egyetlen Ige sem beszél kifejezetten, nagyon meggyőzőnek találtam Dr. Joseph Pipa exegetikai és teológiai érvelését a Zsid 4,9-10-ről. Szerinte ebből az Igeből szövetségteológiai alapon levezethető a napváltás. [Joseph A. Pipa, *The Lord's Day*, Christian Focus Publication, Fearn, 1997, 111-129. o.]

8 Mindazoknak, akik kissé mélyebben el szeretnék magukat ásní a témában, egy viszonylag rövid, de alapos és könnyen hozzáférhető tanulmányként ajánlhatom presbiteriánus részről Brian Schwertley: *The Christian Sabbath* című írását. Ingyen letölthető a www.reformedonline.com oldalról.

9 A *Westminsteri Kis- és Nagykaté* 2004-ben jelent meg a Presbiteriánus Kiadó gondozásában.

K: Mit kíván Isten a negyedik parancsolatban?

F: Isten azt kívánja a negyedik parancsolatban minden embertől, hogy szentelje Neki az Igéje által megszabott időt, kifejezetten egy teljes napot a hétből, amely a hét hetedik napja volt a világ kezdetétől fogva Krisztus feltámadásáig, attól fogva pedig a hét első napja a világ végezetéig. Ez a *keresztyén szombatnap* (nyugalomnap), amelyet az Újszövetség az *Úr napjának* nevez. (kiemelés tőlem)

Bruce A. Ray lelkipásztor ezen teológiai örökség talaján állva közelít a témához. Megelőlegezi azt, hogy mi ezt többnyire tudjuk. Nem vitatkozik hosszasan olyasmiről felett, ami számára egyértelmű a Szentírásból. A magunk részéről pedig ezzel egyet tudunk érteni.

Könyvében a szerző nem kíván minden kérdést kimerítően megválaszolni. Nem hozza a vasárnap végezhető és nem végezhető munkák „kanonizált” táblázatát. Nem akar a nyugalom napjával kapcsolatos tévelygések – mint pl. a hetednapos adventizmus – kritikájával foglalkozni. Nem ezzel a céllal írta könyvét. Inkább arra szeretne ösztönözni, hogy személyesen elgondolkodjunk az Úr napjának megszenteléséhez kapcsolódó kérdéseken. Bruce Ray konkrét kérdések elé állít:

Értjük-e, hogy mit miért csinálunk? Mennyire tartjuk fontosnak az Úr napjának megszentelését? Mennyire felüdítőek a hétvégéink? Egyáltalán látjuk-e milyen áldásokat hordoz az Isten által rendelt nyugalomnap? Megnyugszunk-e hetente egyszer Krisztus teremtő és megváltó munkájában? Tudunk-e emlékezni és örvendezni annak, amit Isten az Ő Fiában értünk tett? Várjuk-e a végső nyugodalmat? Akarunk-e megpihenni a rohanásunkból? Milyen hozzáállással várjuk a hétvégét? Mit és hogyan tehetnénk másként? stb.

A könyv egy új fogalmat is bevezet, melynek meghonosítása akár kívánatos, sőt ajánlott is lehet. Gondolunk itt az *Úr napja* fogalmára, amely könnyen felcserélhetné a ma használatos vasárnapot.¹⁰ Ez a szóhasználat mellesleg nem precedens nélküli, hiszen a *Heidelbergi Káté* is 52 *Úr napjára* felosztva olvasható. Mára viszont eléggé kikopott ez a kifejezés a keresztyén szóhasználatból.

Külön értéke és erőssége a könyvnek a fejezetek végén található ismétlő-összefoglaló kérdések, valamint az ezekből adódó személyes alkalmazások. Ne hagyjuk ki a kérdések fölötti elmélkedést! Megmozgatják gondolatainkat és a későbbi gyakorlati eligazodásban is segítségünkre lesznek.

Olvassuk a könyvet Krisztusban megnyugodva. Majd ünnepeljük meg az Úr napját úgy, ahogy Isten elvárja tőlünk. Kívánom, hogy találjunk nyugalmat ebben a nyugtalan világban!

Szőke Imre

Károlyi Gáspár Theológiai és Missziói Intézet

Miskolc

¹⁰ A *vasárnap* szavunk etimológiailag többek szerint is a *vasárnap*-ból származik. Azaz: ilyenkor voltak legtöbb helyen hétvégi *vasárnapok* rendezve. Nos, Isten tiszteletéhez és az Ő munkáiban való megnyugváshoz nem ez a szó áll a legközelebb. Különösen nem a mai korban, amikor is a bevásárló központok látogatása az emberek egyik kedvenc vasárnapi foglalkozása. Ezért tartjuk indikáltabbnak és biblikusabbnak az Úr napja kifejezést.

ELŐSZÓ

Az ébredés sohasem hoz állandó megújulást Isten népének. Hirtelen feléleszti az embereket, de az istentisztelet és a megszentelődés naponkénti jó szokásai őrzik meg és táplálják a felülről való lelki egészséget. A nagy bírák mindegyike (akikről a róluk elnevezett bibliai könyvben olvasunk) közelebb vezette a hitben meggyengült szenteket Istenhez. Azonban ezek a gyors, rengeteg emberre kiterjedő fellobbanások csak húsz vagy nyolcvan évig tartottak. Ezután a vallásos élet újból visszasüppedt a szürkeségbe. Figyeljük meg, hogy a romlás nem sokkal az előrehaladás után következett, és fokozatosan addig tartott, amíg meg nem jelentek a nagyobb engedetlenségek.

Akik már átéltek ébredést, tudják, hogy rövid időn belül az egész egy egyszerű emlékké, egyfajta nosztalgiává válik. Talán csak ahogy fokozatosan gyengülnek a gyülekezetek ébrednek rá a tagok, hogy mekkora kiváltság volt az, amikor régen a Szentlélek megújította az életüket.

Jelen könyvünk felismeri – Jézus szavait idézve –, fel kell ébrednünk, és meg kell erősítenünk azokat, akik halófélben vannak. (Jel 3,2) A mi felelősségünk, hogy éljünk Isten áldásaival. A ránk kiáradó kegyelem megőrzésének és értékelésének egyik Isten által kijelölt módja a nyugalom napjának elrendelése. Ha helyesen megtartjuk a nyugalom napját, akkor Isten szeretete megújul a szívünkben, és nem felejtjük el olyan könnyen Isten ajándékait.

A modern egyházat nyugalomnap ellenes megnyilvánulások hullámai ostromolják. Évszázadunkban láthattunk olyan helyi, felekezeti és nemzeti szintű előrehaladást az élet, igazság és kegyesség szintjén, melyeken egyértelműen látszott Isten Lelkének a

munkája. Azonban az a komoly és közeli veszély fenyeget, hogy az általuk elért eredmények semmivé lesznek, mivel nem vesszük komolyan a nyugalom napját és ezáltal az istentiszteletet.

Bruce Ray lelkipásztor megpróbálja világosabbá tenni a témát és arra biztat, hogy vegyük komolyabban az Úr napja megtartását. *Az Úr napjának megünneplése* lélekemelő olvasmány az újra és újra visszatérő csodálatos napról. Mekkora szükségünk van a negyedik parancsolat elveire és bölcs irányítására! Jelen könyv szövege mögött érezhető a Krisztus egyházát állandóan féltő lelkipásztori szeretet. Használja fel Isten ezt a könyvet abban, hogy ne süllyedjenek el gyülekezeteink a világi gondolkodásmód mocsarába és ne veszzenek el az engedetlenség régi útjain, melyek Isten nemtetszését váltották ki!

Walter J. Chantry

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Külön köszönetet szeretnék mondani a családomnak, és a Juanita gyülekezet tagjainak, diakónusainak és presbitereinek, akik biztattak, hogy írjam le ezt az anyagot, és ehhez az időt is megadták, így nem volt többé mentségem. Elisha Riedlinger Istentől kapott ajándékát használta, amikor több régi számítógépből származó alkatrészből próbálta javíthatni régi gépemet. Ray Berett, Furb Jolley, Steve Kringle és Kerry Smith olvasták át a kéziratot, és számtalan felbecsülhetetlen értékű javaslattal járultak hozzá a projekthez. Steve Harris ideköltözött Idaho államból, hogy segítsen a lelkészi teendőimben, hogy megírhasam a könyvet. Végül meg szeretném köszönni a feleségemnek, aki társam minden munkámban. Nem könnyű egy olyan ember feleségének lenni, akinek a legjobb gondolatai azután jönnek, hogy lefeküdt aludni, és ilyenkor mindig fel kell kelnie, hogy leírja őket. Szeretlek, Terri!

Bruce A. Ray

ELSŐ FEJEZET

MCSZOMBAT

Annak okáért az Embernek Fia
a szombatnak is Ura.

– *Mk 2,28*

Ó, nyugalom és boldogság napja,

Ó, öröm és fény napja,

Ó gond és szomorúság gyógyírja,

Legszebb és legfényesebb;

A Te napodon a hatalmasok és a gyöngék

Minden korban egy hangon énekelnek:

Szent, szent, szent

A Szentháromság egy Isten!

– *Christopher Wordsworth, 1862*

AMERIKAI JELKÉP

„Nagyszerű íz, minőség: ez a *McDonald's*.”

Ez a rádió- és televízióreklámokból jól ismert sor tökéletesen működik: mindenki felismeri a McDonald's nevet, és azonnal a gyorsétterem jut az eszébe.

A baseballhoz, az almás pitéhez és a Chevrolethez hasonlóan a McDonald's is amerikai jelképpé vált: misszionáriusokat is megszényenítő hévvel szerte az egész világon sikeressé tette koncessziós éttermeit. Vannak, akik szerint a McDonald's megszelídíti és civilizálja a világot, az Aranyívek a világbéke új szimbólumai. Nem vagyok benne biztos, hogy ez valóban így van, de egyik barátom azt állítja, hogy a világon még sohasem indított háborút egymás ellen két olyan ország, ahol vannak McDonald's éttermek!

Mivel a McDonald's jelkép, a huszonegyedik század eleji nyugati civilizáció legjobb és legrosszabb tulajdonságait tárja elénk. El kell ismerni, hogy a McDonald's példáján látható, hogy egy amerikai vállalat hogyan szállítja állandóan ugyanazt a minőséget, teljesítményt és gazdaságosságot. Akárhová megyünk a világon, elfogadható hamburger, tiszta étterem, barátságos kiszolgálás és megengedhető árak fogadnak minket az Aranyívek alatt. Sajnos azonban, a McDonald's *azért* lett ilyen sikeres, mert mi mindannyian olyan sietősen éljük az életünket, hogy vacsorára néha csak egy Big Macre futja egy adag sült krumplival és diétás kólával. Egyszerűen nincs időnk másra. Sőt, rengeteg mindennel így vagyunk: *egyszerűen nincs rá időnk!* Sok más emberhez hasonlóan rengeteg időt töltünk a pénzkereséssel, hogy aztán költsünk, amíg bírjuk.

Nem a McDonald's a hibás az állandóan mozgásban levő életünkért – ő csak haszonélvezője ennek. Ezért van az, hogy Izraelben

a McDonald's egy másfajta jelképpé vált. A Tel Aviv-i Ramat Aviv bevásárlóközpont tulajdonosa azt szeretné, hogy az összes bolt megfeleljen a zsidó étkezési törvényeknek és a zsidó szombatnak. Ebben nincs semmi szokatlan dolog. De az ott található McDonald's számára ez azt jelenti, hogy nincs sajtburger (a tejkészítményeket és a húst nem lehet összekeverni), és péntek naplementétől szombat naplementéig nincs nyitvatartás sem.

Omri Padan, aki harminchét McDonald's étterem tulajdonosa Izraelben azt mondja, ezáltal csökkenni fog a nyereség. Azt tervezi, hogy ellenáll a bevásárlóközpont tulajdonosának, és bíróság elé viszi a kérdést. A következőket mondja: „Harcunk részének tekintem, hogy úgy működhessünk, mint egy nyugati országban, Európában vagy az Egyesült Államokban levő vállalat.”¹

A nyereség és a kegyesség összeütközését láthatjuk Tel Avivban, és az Aranyívek a szó szoros és átvitt értelmében is keresztűzbe kerültek. Figyeljük meg a harcoló felek kifejezéseit. Padan azt állítja, hogy ő üzletember, és „harcban áll”, és ellenfeleként a szombatot nevezi meg (tehát tulajdonképpen azt, Aki elrendelte a szombatot). A tradicionális kegyesség utat kell, hogy engedjen a haszonnak, mivel senki sem szolgálhat „Istennek és a Pénznek” (Mt 6,24), és minden jel arra utal, hogy a Pénznek sokkal hűségesebb és kitartóbb követői vannak a világban, mint Istennek. Erik Lacitis, a *Seattle Times* egyik rovatának szerkesztője a Tízparancsolat korunknak megfelelő változatáról szóló csípős hangvételű cikkében ezt írja a negyedik parancsolatról:

Megemlékezzél a nyugalom napjáról, hogy megszenteljed azt. Kivéve persze, ha egy országos diszkontlánc vezetője vagy. Hogyan? Mondjak le a vásárnapi forgalomról?²

1 “Israeli Franchisee Fights to Stay Open on Sabbath”, *Seattle Times*, 1997. március 23.

2 Erik Lacitis: ‘Holy Moses! Updated ‘Shalls’ for the 90’s”, *Seattle Times*, 1997. február 2.

VITA A NYUGALOM NAPJÁRÓL

A nyugalom napjáról szóló vita egyáltalán nem újdonság. Már sok évszázada folyik a vita erről az egyházban. A nyereséget és örömeket keresők gyakran nem értették az Úr parancsát, hogy pihenjünk, sőt tiltakoztak ellene. Akik azt gondolják, hogy a világ a saját személyes nyugalmuk és gazdagságuk miatt létezik, sohasem fogadták el Isten parancsát, hogy tartóztassuk meg magunkat a munkától, és pihenjünk, ahogyan Ő is tette. Ámós próféta felfedte kora kereskedőinek pénzsóvárságát és tisztességtelen üzleteit – ők eltűrték a szombatot, de sohasem élvezték. Magukban morgolódtak:

Mondván: Mikor múlik el az újhold, hogy gabonát árulhassunk? és a szombat, hogy megnyithassuk a gabonás házat? hogy megkisebbsítsük a vékát és megnagyobbítsuk az árat, és hamis mértékkel csalhassunk?! Hogy megvegyük a szegényeket pénzen, és a szűkölködőt egy öltő saruért, és eladhassuk a gabona hulladékát?! (Ám 8,5-6)

Sokak szerint a nyugalom napja, vagy az Úr napja megrövidíti személyes szabadságukat – ezt a napot az Úr *elvette* tőlük, nem pedig ajándékba *adta* nekik a pihenésre –, Isten imádására és az ünneplésre. A modern világ, mondják, túlságosan összetett ahhoz, hogy egy teljes napot pihenéssel és istentisztelettel töltsünk. Túl sok mindent *kell* csinálnunk, és túl sok mindent *akarunk* csinálni ahhoz, hogy a hét napból egyet feladjunk Istenért. Túl sok dolgunk van. Valaki névtelenül a következő megállapítást tette a modern Egyesült Államokról: „Imádjuk a munkánkat, a játékot munkának

tekintjük, Isten imádásáról meg azt gondoljuk, hogy az játék.” Az emberek egyszerűen nem veszik már komolyan, hogy a vasárnap szent használatra van elkülönítve.

Vannak olyan gyülekezetek, ahol rövidített istentiszteleteket tartanak a hét más napjain. Egy férfi elmondta nekem, hogy a gyülekezetében rövid, formáságoztól mentes istentiszteleteket vezettek be szombat esténként. Mindezt azért, mert olyan helyen laktak, ahol rengeteg szabadidős tevékenységet szerveznek, és ezek versenyre keltek a hagyományos vasárnap délelőtti istentisztelettel. Ha már szombat este elmennek a templomba, akkor az egész vasárnap előttük áll, hogy kiránduljanak, vitorlázni menjenek, bevásároljanak, vagy amit csak akarnak – anélkül a kényelmetlen dolog nélkül, hogy még az istentiszteletre is el kell menniük. Isten ugyanúgy befér az életünkbe, mint ahogyan megbeszéljük a zongoraórát, vagy a fogorvosnál egy időpontot. Aztán ha valami érdekesebb dolog közbejön, mindig újra lehet szervezni az egészet! Egyes gyülekezetekben már a péntek esti istentisztelet a divat, sőt a környékünkön egy helyen már csak csütörtökön van istentisztelet, hogy akik még több szabadidős programot akarnak szervezni, az egész hétvégét felhasználhassák erre, mindenféle lelki zavaró tényezők nélkül.

Íme a McSzombat – gyors, könnyű, kényelmes és felhasználóbarát istentiszteletekkel. Nincs többé probléma, csak gyönyörű élet! Csak egy kis áldozatot kell hozni, vagy még annyit se. A fogyasztók egy órán belül már szabadulnak is. A McIge hirdetés lehet, hogy nem tartalmaz annyi tápanyagot, mint az igazi, de a Big Mac-hez hasonlóan bizonyosak lehetünk benne, hogy mindig ugyanazt a minőséget kapjuk, ami egy ideig megtölti a bennünk levő ürességet. A kérdés viszont sokkal inkább az, hogy megfelelnek-e az istentisztelet *céljának*, ami az, hogy *Istennek tetsző* legyen?

Akkor támadnak konfliktusok, amikor nyugalomnap teendőink összeütközésbe kerülnek azzal, hogy Istennek mi a tetsző, ami-

kor a mi akaratunk áll szemben az övével.³ Én vagyok-e a szombat Ura, és akkor azt csinálom, amit csak akarok, vagy az Emberfia az Úr? Az én napom-e az Úr napja, vagy az Övé?

A NYUGALOM NAPJÁNAK ÖRÖME

Hosszú idővel ezelőtt Ézsaiás elmondta nekünk, hogy úgy le-
lünk örömet az Úr napján, és úgy fogunk örvendezni az Úrban,
ha alárendeljük az élvezeteinket Neki, ha Isten akaratát fogadjuk
el magunkra nézve. (Ézs 58,13-14) A megváltott szívű ember célja
mindig az, hogy amit tesz, Istennek tetsző legyen.⁴ Walter Chantry
ezt írja erről:

Az Urat szerető szív örül annak, hogy egy teljes
napot Vele tölthet! A gyermek vajon nem szeret-
ne-e egy napot az édesapjával tölteni? Természe-
tes, hogy a világiak idegenkednek attól, hogy bár-
mennyi időt is Istennek adjanak. Az önmagukkal
eltelt emberek bánnák, ha akárcsak egyetlen na-
pot is Vele kellene eltölteniük. Isten iránti szeretet
nélkül ez az előírás szűklátókörűnek és hatalmas
tehernek tűnik. Azonban az istenfélő ember szá-
mára a szabadság és az öröm széles útja. Minden

³ Ezek az akár belső, akár külső konfliktusok egy sokkal nagyobb ellentét részei. A Zsolt
2,1-3-ban ezt olvassuk: „Miért tombolnak a népek, milyen hiábavalóságot terveznek a
nemzetek? Összegyűlnek a föld királyai, a fejedelmek együtt tanácskoznak az Úr ellen
és felkentje ellen: dobjuk le magunkról bilincseiket, tépjük le köteleiket!”

⁴ A 2Kor 5,9 szerint: „Ezért arra törekszünk, hogy akár itt lakunk még, akár elköltözünk,
kedvesek legyünk neki.”

héten van egy nap, amely szabad a szokásos ki-
kapcsolódásaimtól és munkáimtól, hogy szolgál-
jam lelkem szeretőjét és Vele legyek.⁵

Hát nem ezt kérjük az Úr imádságában? „Jöjjön el a te orszá-
god, legyen meg a te akaratod, amint a mennyben úgy a földön is.”
(Mt 6,10)

Valamikor be kell fejeznem ezt a bevezető fejezetet. Szeretnék
tovább maradni, de tényleg nincs időm. Túlságosan sok mindent
kell csinálnom, és a hétnek már a fele eltelt. Meg kell írnom egy
könyvet, de közben el kell vinnem az autót a szerelőhöz, haza kell
hoznom a lányomat az iskolából, és még a könyvtárba is be kell ug-
ranom – ráadásul ma este még énekkari megbeszélés is lesz!

Könyvünkben megvizsgáljuk, hogy mit tanít a Biblia a nyuga-
lomnapról, az Úr napjáról. Meg kell, hogy mondjam, hogy ez nem
a végső, meghatározó, minden kérdésre választ adó, minden el-
lenvetést legyőző és minden kételkedőt meggyőző könyv. Elsősor-
ban nem a tudósoknak írok. Ők legtöbbször egymásnak írnak, és a
munkájukra igen nagy szükség van, még ha sokszor nem is tűnik
gyakorlatiasnak, amit csinálnak. Én azonban inkább azoknak írok,
akik heti öt vagy hat napon át keményen dolgoznak, és tudni akar-
ják, Isten hogyan szeretné, hogy örüljünk a hetediknek.

Célom az, hogy biblikus, gyakorlatias és rövid legyek. Viszont
feltöltöttem a kávéscészémet, mielőtt folytatjuk. Te is kérsz egy csé-
szével, hogy folytathassuk?

⁵ W.J. Chantry: *Call the Sabbath a Delight* (Edinburgh: Banner of Truth, 1991), 20. o.

KÉRDÉSEK

1. Mi a jelkép? Egyetértesz-e azzal a megállapítással, hogy a McDonald's egy amerikai jelkép, és a huszonegyedik század eleji nyugati civilizáció legjobb és legrosszabb tulajdonságait tárja elénk? Miért, vagy miért nem?
2. Mondj egy általános kifogást, amit fel szoktunk hozni, amikor nem csináljuk, amit csinálnunk kellene.
3. Mennyire jogos ez a kifogás? *Neked* miért van annyi dolgod? Mennyire fontos az, ami miatt annyira elfoglalt vagy?
4. Hogyan vált a McDonald's Izraelben a szombattal kapcsolatos harc szimbólumává?
5. Melyik két indokra szoktak hivatkozni az emberek, hogy ne tartsák meg a pihenésre, istentiszteletre és ünneplésre szánt napot?
6. Mi a reakciója sok gyülekezetnek korunk Úr napjával kapcsolatos társadalmi véleményére? A te gyülekezeted mit mond?
7. Melyek ezek az Úr napját érintő harcok? Te tapasztaltál-e már ilyen konfliktust magadban?
8. Mi a célja a megváltott ember szívének? Ez hogyan segít abban, hogy örömet találjunk az Úr napjában?

SZEMÉLYES ALKALMAZÁS

1. Az életem állandó mozgásban van-e? Van-e időm arra, hogy csendben és nyugalomban legyek, vagy minden nap minden pillanatában kell tennem valamit?
2. Mit gondolok én az Úr napjáról? Várom, vagy inkább ellenzem a nyugalom napját?

3. Jobban szeretem-e a McSzombatokat az igazinál? Kényelmetlenül érzem-e magam, amikor az istentisztelet vagy az imádság hosszabbra nyúlik, mint ahogy azt én szeretném?
4. Milyen Úr napjával kapcsolatos konfliktusok vannak mostanában a szívemben és életemben? Mire hív Isten, amit nem akarok megtenni? Mi az, amit én meg akarok tenni, de lehet, hogy Isten nem akarja, hogy megtegyem?
5. Valóban az a célom, hogy tetszen Istennek mindaz, amit teszek? (2Kor 5,9)

MÁSODIK FEJEZET

A NEGYEDIK PARANCSOLAT

Megemlékezzél a szombatnapról, hogy megszenteljed azt.

– 2Móz 20,8

Biztonságban egy újabb héten át,

Isten végighozott az utunkon;

Most keressük az áldást,

A közelgő Úr napján:

A hét napjai közül a legjobb,

Jelképe az örökkévaló pihenésnek.

– *John Newton, Olney Hymns, 1774*⁶

---

⁶ John Newton: *The Works of John Newton* (Edinburgh: Banner of Truth, 1985), 3:504. o.

Amikor magukat keresztyénnek tartó emberek baráti beszélgetést folytatnak a negyedik parancsolat alkalmazásáról, az meglehetősen gyakran zavart, gyanúsítgatást, kritikát, félelmet (néhányan a törvényeskedéstől, mások a törvényellenességtől félnek), sőt akár ellenséges érzületet szül. Egy szerző szerint a nyugalom napjáról folyó vita az „egyik legrégebb óta fennálló családi konfliktusforrás”.⁷ Miért van ez így?

A 2Móz 20-ban található Tízparancsolatból egyik sem olyan vitatott a mai gyülekezetekben, mint ez. Tény, hogy a hatodik parancsolattal kapcsolatban az emberek vitatkoznak a halálbüntetésről, de senki sem állítja, hogy nyugodtan megölhetünk valakit, ha úgy tartjuk jónak.

Egyetlen keresztyén embernek sem tetszik a bálványimádás, és mindenki a szülők tisztelete mellett áll. Nincs olyan testvér, aki törvényeskedőnek tartana, ha elítéled a lopást, vagy szereted megmondani az igazságot. De sok olyan embert ismerek, akik a nyugalom napjának megtartásával kapcsolatban kifogásokat keresnek, és egyetértenek azzal, ha az Úr napját valaki munkára vagy személyes szórakozásra használja. A másik kilencet nem vitatjuk – akkor viszont a negyedik parancsolat körül miért forrósodik fel a levegő ahelyett, hogy világosság lenne?

A válasz úgy látom abban rejlik, hogy sokan rossz irányból közelítik meg a negyedik parancsolatot. A helytelen indulatokat tartalmazó szívükből helytelen kérdéseket tesznek fel.⁸

7 J. H. Primus: “Calvin and the Puritan Sabbath: A Comparative Study,” in: *Exploring the Heritage of John Calvin*, szerk. D. E. Holwerda (Grand Rapids: Baker, 1976), 40. o.

8 Az Úr napjával kapcsolatban talán a leghasznosabbnak tartottam R. T. Beckwith és W. Stott könyvét: *This is the Day* (London: Marshall, Morgan, and Scott, 1978), melyet az Egyesült Államokban *The Christian Sunday* címmel adtak ki (Grand Rapids: Baker, 1978).

A helytelen indulat eredménye a törvényeskedő kazuisztika. A latin *casus* szóból származó kazuisztika az a próbálkozás, amikor az etikai és morális elveket lelkiismereti és magatartásbeli konkrét helyzetekre vonatkoztatjuk. Amikor egységes, általános válaszokat próbálunk adni a létező összes magatartásformára.

A kazuista hozzáállású ember mindent feketén és fehéren szeretne látni, még azt is, amit nem lehet – még a helyes és helytelen dolgok legapróbb részleteit is. A kifejezést néha torzítottan arra is használják, amikor valaki tisztességtelen módon vagy valamit rejtegetve próbálja a morális elvekből igazolni azt, ami megkérdőjelezhető. Ezzel szemben azzal semmi probléma nincs, ha valaki a bibliai elveket az egyes élethelyzetekre szeretné alkalmazni. Mindannyian jó értelemben kazuisták kell, hogy legyünk: értsük meg, hogyan használjuk a bibliai elveket az erkölcsi döntéseinkben, viszont az élet sokszor nem fekete-fehér, ahogy mi szeretnénk.

Akkor jönnek a problémák, amikor megpróbálunk kihagyni egy lépést, amikor azonnal szeretnénk alkalmazni az erkölcsi elveket anélkül, hogy tökéletesen értenénk őket. Ahelyett, hogy látnánk, milyen szélesebb céllal és funkcióval adta Isten a nyugalom napját a Szentírásban, általában szüklátóköriően azt próbáljuk meghatározni, hogy mely tevékenységeket szabad, és melyeket nem szabad elvégezni az Úr napján. Szeretnénk pontosan tudni, hogy *mit* tehetünk azon, közben pedig meg sem kérdeztük, *miért* adatott a nyugalom napja. Ilyen kérdéseket teszünk fel: „Az rendben van, ha a lányom focizik vasárnap? Megszegem-e a nyugalom napját, ha még gyorsan befejezek egy irodai munkát? És mi a helyzet akkor, ha el szeretnénk menni egy étterembe vacsorázni?”

Az egyik New England-beli kolóniának a törvényalkotói megpróbálták meghatározni, hogy mely tevékenységek megengedhetők és melyek nem engedhetők meg az Úr napján. Ebből a célból kiadtak egy harminckilenc oldal terjedelmű szabályjegyzéket – kisbetűvel nyomtatva! Ez híven tükrözi már évszázadok óta sokak gon-

dolgozását az Úr napjáról. „Hagyjuk az elméleti és teológiai dolgokat, inkább beszéljünk a gyakorlati teendőkről! Nincs időm arra, hogy hosszú tanulmányokat olvassak vagy gondolkozzak az Úr napjáról. Adjanak nekem egy laminált listát arról, hogy mit *szabad* és mit *nem szabad* megtenni az Úr napján, ami elfér a pénztárcámban, hogy végre elkezdhessek élni!”

Tipikus példája annak, amikor a fark csóválja a kutyát, nem? Az alkalmazás mindig az előírások és elvek szolgája kellene, hogy legyen. Amikor a teológiai alapokon próbálunk meg spórolni, annak a vége mindig törvényeskedő rabság lesz. Ahelyett, hogy a vasárnap John Newton szavait idézve „a hét napjai közül a legjobb” lenne, sokak számára a hét napjai közül a legfélelmetesebb lett. Az Úr napja viszont nem egy elnyomó, jogainkat korlátozó vagy szigorú gazda, ahogy az általános sablonból gondolnánk. Lehet, hogy a történelem során ez lett belőle, és a törvényeskedő értelmezések hatására ma is ez, de az Úr és Teremtő elképzelése nem ez volt. Jézus, a szombat Ura mondta: „a szombat lőn az emberért, és nem az ember a szombatért.” (Mk 2,27)

A nyugalom napja azért lett, hogy legyen valamink, amire emberként szükségünk van. Tehát azért létezik, hogy segítsen nekünk, nem azért, hogy hátráltasson minket. Azt gondoljuk, túl sok dolgunk van ahhoz, hogy pihenjünk, de az igazság az, szükségünk van arra, amit a nyugalom napja nyújt, és e nélkül nem tudjuk jól végezni a munkánkat. Dorothy Bass helyesen látja a problémát: „Akár ismerjük a *sabbat* kifejezést, akár nem, mi, a késő modern kori meggyötört emberek vágyunk a valóságára. Szükségünk van a nyugalom napjára, bár kételkedünk benne, hogy lenne időnk rá.”⁹

⁹ Dorothy C. Bass: “Rediscovering the Sabbath,” *Christianity Today* 41, 10. szám (1997. szeptember 1), 39-40. o.

A nyugalom napja nem azért lett, hogy korlátozzon minket, vagy ok nélkül terheket rakjon ránk. Nem a rabok lábára rakott golyós lánc ez, amit egy érzéketlen diktátor kényszerített ránk. Sem a jogaink megcsorbítása, ahogyan néhányan gondolják, hanem Isten mindenható voltában az igazi szabadság záloga. Bass így fogalmaz:

Sokunk számára ahhoz, hogy megkapjuk ezt az ajándékot (az Úr napját), először el kell, hogy vessük az Úr napjáról bennünk kialakult képet: a korlátozó szabályok és akadályok idejét, a kötelesség napját (a római katolikusok esetében), vagy játék nélküli napot (a szigorú protestáns gyermekkorúak emlékében).¹⁰

A nyugalom napja már a legkorábbi időktől kezdve létezett, most is létezik, és létezni is fog egészen az idők végéig: hirdeti és ünnepli Isten mindenható voltát, és az Isten törvényében megtalált szabadságunkat.

ISTEN MINDENHATÓ VOLTA AZ IDŐ FELETT

A negyedik parancsolat először is Isten mindenható voltát hirdeti az idő felett, és afölött, ahogyan mi gazdálkodunk Isten idejével.

Micsoda az idő? Augusztinus egyszer a következő érdekes módon válaszolta meg ezt a kérdést: „Ha senki nem kérdezi tőlem,

¹⁰ Ibid., 40. o.

akkor tudom. Ha azonban kérdezőnek kell megmagyaráznom, akkor nem tudom.”¹¹

Az időben úgy élünk, ahogyan a hal él a vízben, de nem értékeljük eléggé a tényt, hogy a nyugalom napja, illetve a munka és a pihenés heti sémája eredetileg Isten teremtő munkájából származik. A parancsolat erre emlékeztet minket: „Mert hat napon teremté az Úr az eget és a földet, a tengert és mindent, a mi azokban van, a hetedik napon pedig megnyugovék.” (2Móz 20,11)

Az idő nem önmagában létezik, hanem maga is Isten teremtő hatalmának és céljának az eredménye. Sok természettudós és történész meglepészik azzal, hogy az időt évekre, hónapokra és napokra osztja a természet körforgásának ősi megfigyelése alapján. Szerintük az ókori ember megfigyelte, hogy az év során voltak viszatérő meleg, forró, hűvös és hideg időjárási ciklusok, és ezeket elnevezte *évszakoknak*.

Aztán mások megfigyelték a hold alakjának változását. Valaki megállapította, hogy a hold fokozatosan dagad, majd fogy. Így keletkeztek a *hold-napok* vagy hónapok.

Egy másik szakasz még szembetűnőbb volt: reggel a nap mindig feljött, este pedig lement. Az emberek ezt *napnak* nevezték.

De a természettudósoknak és a történészeknek nincs jó magyarázatuk arra, hogy a hét honnan származik. Itt szétválnak az elméletek. Paul Jewett a következőket írja:

Az, hogy miért osztották fel Izráelben az időt hét napra, továbbra is rejtély marad – ami a történelmi magyarázatot illeti. A hét napos hétnak megfelelő ritmus nincs sem a természetben, sem

¹¹ Augusztínusz: *Vállomások* 11.14 (Budapest: Gondolat, 1982, ford. Városi István, 358-9. o.); az angol idézet: Niels-Erik Andreasen: *The Christian Use of Time* (Nashville: Abingdon, 1978), 12. o.

az égitestek mozgásában, sem pedig az ókori társadalmi magatartásformákban.¹²

A történészek tanácsstalanok. Azt mondják, hogy a hét eredetere nincs történelmi bizonyíték, és ez természetesen így is van – amennyiben a Szentírást nem tartjuk történelmi forrásnak. A Biblia szerint azért létezik a hét, mert Isten így rendelte, és valóban ez az időnek és felosztásának az eredete. Ezt olvassuk a Mózes első könyvében:

És monda Isten: Legyen világosság! És lőn világosság. És látá Isten, hogy jó a világosság; és elváltá Isten a világosságot a setétségtől. És nevezé Isten a világosságot nappalnak, és a setétséget nevezé éjszakának: és lőn este és lőn reggel, első nap. (1Móz 1,3-5)

Itt olvasunk az idő kezdetéről. Honnan származik? Isten teremtette. Ugyanúgy, ahogyan Isten a hatalmából teremtette az időt, meghatározta a felosztását is. A nap, hold és az általuk meghatározott idő forrása a következő:

És monda Isten: Legyenek világító testek az ég mennyezetén, hogy elválasszák a nappalt az éjszakától, és legyenek jelek, és meghatározói ünnepeknek, napoknak és esztendőknak. És legyenek világítókul az ég mennyezetén hogy világítsanak a földre. És úgy lőn. Teremté te-

¹² Ezzel kapcsolatban részletesen lásd Paul K. Jewett: *The Lord's Day* (Grand Rapids: Eerdmans, 1971), 15-16. o.

hát Isten a két nagy világító testet: a nagyobbik világító testet, hogy uralkodjék nappal és a kisebbik világító testet, hogy uralkodjék éjjel; és a csillagokat. És helyezteté Isten azokat az ég menynezetére, hogy világítsanak a földre; És hogy uralkodjanak a nappalon és az éjszakán, és elválasszák a világosságot a setéségtől. És látá Isten, hogy jó. (14-18. v.)

És a hét forrása:

Mikor pedig elvégeze Isten hetednapon az ő munkáját, a melyet alkotott vala, megszűnék a hetedik napon minden munkájától, a melyet alkotott vala. És megáldá Isten a hetedik napot, és megszentelé azt; mivelhogy azon szűnt vala meg minden munkájától, melyet teremtve szerzett vala Isten. (1Móz 2,2-3)

Isten megáldotta a hetedik napot és megszentelte azt. Ez szó szerint azt jelenti, hogy szentté tette, vagy *elválasztotta* (a többi naptól). Isten különlegesnek teremtette a hetedik napot: az egész emberiség lelki és anyagi áldásává. Így született meg a hétnapos ciklus. A hetet a Teremtő mindenható rendelete hozta létre, és a kezdetektől fogva Isten az emberek életét a nyugalomnap köré rendezte.

Mivel az idő a teremtési rend része, az ember a korlátai alá tartozik, miközben Isten felette áll. Minden idő a Teremtőhöz tartozik, és Őt semmiféle módon sem korlátozhatja az idő. Isten nincsen kötve a napokhoz, hónapokhoz és évekhez, ahogy mi igen. Ő nem öregszik, ahogy mi. Az idő a teremtett rendre vonatkozik, és mi alá tartozunk, mivel mi is a teremtés részei vagyunk, de Isten nem.

Elektromos fény segítségével megnyújthatjuk a munkanapjainkat, de a napot nem tudjuk megnyújtani. Nem tudjuk sem hosszab-

bá, sem rövidebbé tenni. Az idő alá vagyunk vetve, és nincs felettel hatalmunk. A digitális karórám állandóan villog – emlékeztetve arra, hogy Isten ideje tölem és a vágyaimtól függetlenül halad előre. Nem számít, hogy én mennyire szeretném, nem tudom kitolni az adófizetés napját vagy előrébb hozni a karácsonyt. Isten teremtette az időt, és teljesen az Ő mindenható hatalma alá tartozik.

Amikor Józsuének a gibeóniakkal kötött elszett szövetségét fenyegette az emóreusok szövetsége, csatába szállt az öt királlyal. (Józs 10,1-15) A csata közben Józsué könyörgött Istennek, hogy álljon meg a nap az égen, hogy megnyúljon a napjuk és a harcosaival üldözni tudják az ellenséget. És Isten megtette! A nap veszteg maradt Gibeónban, a hold is az Ajjálón-völgyben, és Józsué és az Úr ellenségei teljes vereséget szenvedtek. „És nem volt olyan nap, mint ez, sem annakelőtte, sem annakutána, hogy ember szavának engedett volna az Úr, mert az Úr hadakozik vala Izráéért.” (14. v.) Ilyen hatalmas az Isten, akiről beszélünk!

Amikor Ezékiás király betegen feküdt a halálos ágyán, Isten azt mondta neki, hogy Ő meggyógyítja, és ad még tizenöt évet az életében. Ezékiás jelet kért az Úrtól: bizonyítékot, hogy valóban megteszi, amit megígért. (2Kir 20,1-11) A király kérésére válaszul az árnyék visszament 10 lépést. Kérdés, hogy a lépések vajon a lépcsőfokokra vonatkoznak (a NIV bibliafordítás szerint), vagy az Áház napóráján levő beosztásokat jelölik (a New King James fordítás szerint), de a lényeg az, hogy a nyúló árnyék visszament. Isten megfordította az időt. Mi erre képtelenek vagyunk! Vissza szoktuk állítani az óránkat minden ősszel a téli időszámítás kezdetén, de az időn nem tudunk változtatni. Egyedül Istennek van mindenható hatalma az idő felett.

Mivel minden idő Isten ideje, hatalma van afelett is, hogy mi hogyan használjuk fel az időnket. Csak sáfárjai vagyunk Isten idejének, és Ő a heti munka-pihenés ciklust írja elő számunkra.

A nyugalom napját folyamatosan megszegjük. A bűnbeesés óta, amikor Ádám és Éva függetlenítették magukat Istentől, az első szüleink minden leszármazottja komolyan sérelmezte Istennek időfeletti hatalmát. Azt gondoljuk, hogy az idő a mi tulajdonunk, és úgy használjuk, ahogy jólesik, és eközben nem tiszteljük az Ő örökkévaló uralmát a mulandó felett.

ISTEN MINDENHATÓ VOLTA, A MUNKA FELETT

Mivel Isten mindenható az idő felett, mindenható hatalommal rendelkezik a munkánk felett is. „Hat napon át dolgozz, és végezd mindenféle munkádat!” – mondta. Sokan azt gondolják, hogy a munka a bűneset eredménye – az átok része –, de ez a vélekedés hibás. Már a világ teremtésekor Isten alkalmazni akarta a férfit és a nőt, hogy igazgassák a földet.

És monda Isten: Teremtsünk embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra; és uralkodjék a tenger halain, az ég madarain, a barmokon, mind az egész földön, és a földön csúszó-mászó mindenféle állatokon. Teremté tehát az Isten az embert az ő képére, Isten képére teremté őt: férfivá és asszonnyá teremté őket. És megáldá Isten őket, és monda nékik Isten: Szaporodjatok és sokasodjatok, és töltsétek be a földet és hajtsátok birodalmatok alá; és uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain, és a földön csúszó-mászó mindenféle állatokon. (1Móz 1,26-28)

Amikor az Úr Ádámot az Édenkertbe helyezte, rábízta, hogy művelje és őrizze azt. (1Móz 2,15) Ádám egyik első munkája az volt, hogy azonosítsa és rendszerezze az Isten által teremtett különböző fajtájú állatokat, melyekért most már ő, Ádám tartozott felelősséggel. (19-20. v.) Az egyik oka ennek az volt, hogy megmutassa neki Isten, hogy az egész állatvilágban nem volt „hozzáálló” segítőtárs (a NKJV fordítás szerint „hozzá hasonló” segítőtárs). Mindez az 1Móz 3-ban leírt bűnbeesés előtt történt.

Úgy lettünk teremtve, hogy dolgozzunk! Ez Isten világa és mi Isten teremtményei vagyunk, az Ő képmását viseljük, hogy utánozzuk Őt a munkában és a pihenésben. Fontos, hogy értsük ezt az elgondolást, mert olyan társadalomban élünk, ahol sokan tagadják a munka fontosságát és értelmes voltát.

Olyan világban élünk, ahol az emberek azt gondolják, hogy minél kevesebbet dolgozunk, annál jobban járunk. De Isten, aki az egész világot alkotta, mondja, hogy a létezésünk értelme elválaszthatatlan az általunk végzett munkától. Ha tagadjuk a munka fontosságát, akkor magunkat tagadjuk, és végül saját magunkat pusztítjuk el.

A negyedik parancsolat azt hangsúlyozza, hogy a munka az embernek Isten Igéjére adott hűséges válasza. A tisztességes munka ezért lelki hivatás, és ennél fogva értelmes. Ez igaz akkor is, ha munkaterületem a Szentírás vagy éppen a földművelés; misszionárius vagyok, vagy akár a McDonald's-nál dolgozom. Korunkban figyelmen kívül hagyjuk, hogy minden munka hivatás. Azt gondoljuk, hogy a lelkészek és a misszionáriusok hivatásban dolgoznak, a többiek meg csak munkát keresnek maguknak.

Gondolkodásunkat dualista szemlélet hatja át, amely elválasztja a szentet a világitól. Az igehirdetés egyértelműen szent munka, melyet Isten dicsőségére lehet végezni. De a mindennapos munka, mint pl. a szántás, a szögek beverése, felsöprés, vagy ajakrúzsok árusítása már világi foglalkozások. Bárki meg tudja csinálni. Azonban a negyedik parancsolat minden munkát az Úr közvetlen hatal-

ma alá rendel, tehát minden törvényileg helyes szakmával lehet Őt dicsőíteni. Ha a szöveget Isten dicsőségére verjük be, az is szent hivatás. Ez a Bibliának a munkáról alkotott egyedi szemlélete.

A bűneset eredményeképpen minden munka fájdalmassá, nehézé és elkésérítővé vált. A föld lett átkozottá a bűneink miatt. Az egész teremtett világ sóhajtozik és szenved a romlandóság szolgásgától. (Róm 8,20-22) Bukott voltunkban látjuk, hogy munkánk nehéz: a föld a búza mellett gyomot is terem, és halálunkkal gyakran munkánk gyümölcse is elvész.

A megváltásban az új teremtés, Jézus Krisztus segít, hogy az emberiség ismét helyes megvilágításban lássa a munkát. Isten kegyelme által érthetjük: a munka fontos, mert az Istennek való engedelmeskedés része.

Thesszalonikában voltak olyan hívők, akik szerint Krisztus eljövételével véget ért a munka-pihenés körforgás. Úgy hitték, hogy beléptek már a nyugalomukba, és már csak Krisztus újabb visszajövetelét kell várniuk. Ez meglehetősen lelki dolognak hangzott, de voltak ezzel a nézettel problémák: miközben várakoztak, megéheztek. Ezért a gyülekezetükben levő többi testvérhez fordultak, akik nem gondolkoztak úgy, ahogyan ők és nem akarták megosztani velük a nehezen megkeresett kenyerüket. Ezek az emberek úgy gondolták, hogy megélnék a mások munkájából, mint ahogyan az élőködők is a gazdán élnek.

Pál a thesszalonikaiaknak írva megfedtte őket eltorzult gondolkodás módjuk és az igazság félreértelmezése miatt. Figyelmeztette őket, hogy „vonjátok el magatokat minden atyafitól, a ki rendetlenül él, és nem ama utasítás szerint, a melyet mi tőlünk kapott”, és hogy a szerint az elv szerint éljenek, hogy „ha valaki nem akar dolgozni, ne is egyék”. (2Thessz 3,6; 2Thessz 3,10) Az ilyen embereknek Pál apostoli tekintélyével parancsolta, hogy „csendben dolgozva, a maguk kenyerén éljenek.” (12. v.) Krisztusban tehát a munka alapvető része Isten akaratának.

ISTEN MINDENHATÓ VOLTA A PIHENÉS FELETT

A negyedik parancsolat azt is kimondja, hogy Isten mindenható a pihenés felett is: „Hat napon át munkálkodjál, és végezd minden dolgodat; De a hetedik nap az Úrnak a te Istenednek szombatja”. (2Móz 20,9-10) A nyugalom napját pihenőnapnak szánta Isten! Mivel Isten pihent, az emberek, akiket Isten az Ő képmására teremtett, szintén pihenjenek! A nyugalom napja nem elnyomás volt; áldás volt és most is az.

„Azért megáldá az Úr a szombat napját, és megszentelé azt.” (11. v.) Vannak, akik szerint a szombat csupán a zsidók pihenőnapja, de amikor Isten megáldotta a nyugalom napját, a teljes teremtés számára rendelte el azt. A szülők, gyerekek, szolgák, vendégek és látogatók számára készített nyugalmat – sőt, még az állatok számára is. Még a föld is megnyugodott minden hetedik évben, amikor bevetetlenül kellett hagyni azt. (3Móz 25,1-5)

A nyugalom napja az Isten által kijelölt „szabadságunk”. A világmindenség Királya minden héten ad az alattvalóinak egy szabadnapot, amikor ünnepelhetik a teremtést, megszakíthatják a napi munkájukat, és megpihenhetnek az Ő munkájában – így felfrissülést nyerve. A nyugalom napjának egyik legédesebb áldása a felfrissülés.

Hat napon át végezd dolgaidat, a hetedik napon pedig nyugodjál, hogy nyugodjék a te ökröd és szamarad, és megpihenjen a te szolgálód fia és a jövevény. (2Móz 23,12)

Mózes összehívta az egész zsidó közösséget, és ezt mondta nekik:

Ezek azok a dolgok, a melyeket parancsolt az Úr, hogy cselekedjete: Hat napon át munkálkodjatok; a hetedik nap pedig szent legyen előttetek, az Úr nyugodalmának szombatja. Valaki azon munkálkodik, megöletessék. (2Móz 35,1-2)

Hat napon át munkálkodjál és végezd minden dolgodat. De a hetedik nap az Úrnak, a te Istenednek szombatja: semmi dolgot se tégy azon, se magad, se fiad, se leányod, se szolgálád, se szolgálóleányod, se ökröd, se szamarad, és semminémű barmod, se jövevényed, a ki a te kapuidon belől van, hogy megnyugodjék a te szolgálád és szolgálóleányod, mint te magad; (5Móz 5,13-14)

A nyugalom napja által Isten egy megszentelt szabadnapot adott nekünk. Amikor a kormány elrendel egy szabadnapot, örülünk. Ez jó hír! Nem kell iskolába vagy a hivatalba mennem! Pihenhetek! Senkit sem ismertem, aki panaszkodott volna amiatt, hogy március 15-én vagy augusztus 20-án nem kell dolgozni.

Azonban amikor *Isten* mondja azt, hogy „kapsz egy szabadnapot”, az emberek morognak és elégedetlenkednek. Nem kéri a szabadnapot, inkább dolgoznának! Hirtelen „az idő pénzzé válik”, és nem akarjuk elveszíteni a vasárnapi bevételt. Nem akarjuk pihenésre, kikapcsolódásra vesztegetni az időnket, és gyönyörködni az Úrban és az Ő tetteiben. Nekünk is megvan a feladatunk – mondjuk.

A lázadó ember nem akar megnyugodni Isten munkájában, és nem akarja ünnepelni az Ő teremtését. Első szüleinkhez hasonló-

an mi is a saját istenünk akarunk lenni. Saját munkánkban akarunk megpihenni, és saját tetteinket akarjuk ünnepelni.

A „természeti ember” azt gondolja, hogy ő egyenlő Istennel, és hisz abban a képességében, hogy saját munkája által képes megváltani önmagát. Éppen ezért nem szívleli, ha Isten félbeszakítja a munkáját. Inkább lesz rabszolgája a munkájának, meggyőzi magát, hogy amit csinál, az tartja össze a világot, vagy legalábbis a munkahelyét. Ez azonban nem küldetéstudat, hanem pusztítás. A nemzet nem fog összeomlani, ha tartunk egy szabadnapot. Még az Amerikai Egyesült Államok elnöke is el szokott utazni néha Camp David-i üdülőhelyére, hogy kikapcsolódjon és megpihenjen.

Isten a teremtés befejezése óta biztosított számunkra egy napot, amikor fizikailag és lelkileg egyaránt felfrissülhetünk. Szükségünk van rá. Elég egyértelmű, nem? A stressz nagy probléma a mai egészségtudományban. Szó szerint megöl minket! Természetesen a stressz bizonyos szintig elkerülhetetlen, szükséges, és még hasznos is. Azonban ha hosszú ideig tart a testünk és a lelkünk egyaránt megsínyli. Szükségünk van a pihenésre és felfrissülésre, amit Isten a nyugalom napjának megáldásában kínált fel nekünk.

A nyugalom napja rádöbent arra: a világ nem tőlem függ! Bolygónk nem fog szétesni, ha nem megyek be az irodába, nem telefonálok, vagy nem intézem el ezt vagy azt még a mai nap folyamán. Istennek valahogy mindig sikerül fenntartania a világot nélkülem is. Abbahagyhatjuk a munkát, és nyugalmat találhatunk az Ővében, mivel végsősoron Isten az, aki összetart mindent: „hatalmas szavával fentartja a mindenséget”. (Zsid 1,3) Valóban ünnepnap ez!

Ez a nap az, a melyet az Úr rendelt;
örvendezzünk és vígadjunk ezen!

(Zsolt 118,24)

KÉRDÉSEK

1. Miért van az, hogy olyan gyakran nem szeretjük a negyedik parancsolatról folytatott baráti beszélgetéseket?
2. Mi az a kazuisztika? Jó-e vagy rossz?
3. Miért van az, hogy sokszor nehéz a nyugalom napjával kapcsolatos bibliai elveket alkalmaznunk a saját életünkre?
4. A teológiai rövidítések hogyan lesznek törvényeskedő rabsággá?
5. Hogyan látszik meg a nyugalom napjából Istennek az idő feletti mindenható volta?
6. Hogyan magyarázzák általában az emberek az idő eredetét, hogyan vezetik le a természetből a felosztását? Mit tanít erről a Biblia?
7. Hogyan jött létre a hét? Van a hétnek valamilyen természetből származó magyarázata?
8. Korlátozza-e Istent az idő?
9. Miért sérelmezik sokan a negyedik parancsolatot?
10. Hogyan látszik meg a nyugalom napjából Istennek a munka feletti mindenható volta?
11. Az emberiség bűnbeesésének a következménye-e a munka?
12. Milyen fajta dualizmus jellemzi a gondolkodásunkat? Hogyan befolyásolja ez a munkáról való gondolatainkat?
13. Hogyan látszik meg a nyugalom napjából Istennek a pihenés feletti mindenható volta?
14. Mit jelent megpihenni? Hogyan lehet a pihenés egyben ünneplés is?
15. Miért nem akar mindenki megpihenni és ünnepelni az Úr napján?

SZEMÉLYES ALKALMAZÁS

1. Szoktam-e másokkal vitatkozni a nyugalom napjáról? Miért?
2. Kazuista vagyok-e? Milyen értelemben? Amikor megválaszolok egy kérdést, általában elmondom-e a helyes válasz megértéséhez szükséges hosszú magyarázatot is?
3. A nyugalom napjáról való gondolkodásom mekkora mértékben alapul a Szentírásen, és mekkora mértékben függ a kultúrától és a társadalomtól, amelyben élek?
4. Hallottam-e már igehirdetést a nyugalom napjáról? Ki tartotta és mikor?
5. Dorothy Bass szerint szükségünk van a nyugalom napjára. *Ne-
kem* szükségem van-e az Úr napjára? Miért, vagy miért nem?
6. Milyen következményekkel jár az életemben az, hogy Isten teremtette az időt is? Mit tudunk meg ebből Istenről?
7. Ha Isten alá tartozó sáfára vagyok az időnek, legalább annyira vigyázok-e az időmre, mint a pénzemre? Miért, vagy miért nem?
8. Biblikus-e a munkához való hozzáállásom? Ha nem, változtatnom kell-e rajta?
9. Milyen hatással van a szent/világi dualizmus a gondolkodásomra? Az életem mely területein látszik ez meg?
10. Miért érzem bűnösnek magam, ha pihenek? Hogyan kellene, hogy érezzek?

HARMADIK FEJEZET

NYUGALOM NAPJA VAGY ÚR NAPJA? ÓSZÖVETSÉGI GYÖKEREK

Megemlékezzél a szombatnapról, hogy megszenteljed azt. Hat napon át munkálkodjál, és végezd minden dolgodat; De a hetedik nap az Úrnak a te Istenednek szombatja: semmi dolgot se tégy azon se magad, se fiad, se leányod, se szolgád, se szolgálóleányod, se barmod, se jövevényed, a ki a te kapuidon belől van;

– 2Móz 20,8-10

Új ajándékokat nyerünk
E nyugalom napján
Megnyugodva térünk
Örök áldást kapván
A Szentléleknek legyen dicsőség,
Az Atyának s Fiúnak;
Az egyház felemeli hangját
Hozzád, áldott Szentháromság!
– Christopher Wordsworth, 1862

Már említettük, hogy a negyedik parancsolat megvitatását általában zavar és ellentmondások övezik. J. Douma írja, hogy „az európai, brit és amerikai protestantizmusban meglehetősen éles polémiák hangzottak el a nyugalom napja kérdésében, annyira élesek, hogy néha már az egyházszakadás elkerülhetetlennek tűnt”.¹³ Nemcsak egyházakat osztott meg a nyugalom napjának kérdése, hanem családokat is! A. van Selms holland teológus írta néhány évvel ezelőtt, hogy csupán Hollandiában tízezer családban szül komoly vitákat az, hogy mit szabad és mit nem szabad megtenni vasárnap.¹⁴ Ennek a zavarnak egy része magyarázható félretájékoztatással és a kellő információ hiányával. Sokan próbálják a nyugalom napja megünneplésének részleteit úgy betartani, hogy először nem tisztázzák annak valódi jelentését. R. J. Rushdoony mondja ezzel kapcsolatban: „Azzal, hogy a nyugalom napja eredeti jelentéséről a betartandó előírásokra tevődött át a hangsúly, egyáltalán nem tiszteljük jobban azt!”¹⁵

Két egyformán hatalmas és romboló veszélyre kell ügyelnünk a nyugalom napja kérdéskörével kapcsolatban: a törvényeskedés és a törvényellenesség. Először is, nem szabad lelkiismeretünket (és mások lelkiismeretét) olyan szabályokkal és előírásokkal megbéklyóznunk, amelyek nem a törvény szerint valók, azaz, Isten Igéje nem írja elő őket. A Szentírás tanításán túlmenő helytelen buzgóság miatt a szabadságból mindig törvényeskedés lesz.

Másodszor, nem szabad Isten Igéje előírásai alól felszabadítanunk a lelkiismeretünket. A Szentírás tanításával nem összeegyeztethető téves szabadosság miatt a szabadságból gyakran túlzott engedékenység lesz.

13 J. Douma: *The Ten Commandments* (Phillipsburg, N. J.: P&R, 1996), 144. o.

14 Idézve: *Ibid.*, 146. o.

15 R. J. Rushdoony: *The Institutes of Biblical Law* (Nutley, N. J.: Craig Press, 1973), 154. o.

Ebben a fejezetben tovább vizsgáljuk, hogy mit tanít a Biblia a nyugalom napjáról. Megnézzük a múltját, jelenét és jövőjét, különösen ennek a rendkívüli napnak az általános célját és szerepét. Ahhoz, hogy értelmesen vizsgálni tudjuk a nyugalom napján megengedhető tevékenységeket és magatartásformákat, elsősorban azt kell értenünk, hogy milyen célból rendelte el Isten a nyugalom napját.

A teológusok néha beszélnek bibliai kijelentés organikus és progresszív jellegéről.¹⁶ Ezalatt egyszerűen azt értük, hogy ahogyan egy makk növekszik, és kifejlett tölgyfává fejlődik, ugyanúgy a korai kijelentésben (pl. a Mózes első könyvében) csíra alakban megjelenő fogalmak is növekednek és fejlődnek az Ószövetségben, amíg végül az Újszövetségben virágba borulnak és gyümölcsöt teremnek. A tölgyfa, bár alakjában különbözik a makktól, lényegében nem más. Amivé a tölgyfa lesz, az már benne volt (el volt rejtve) a makkban, és a makk ígérete kifejeződik (láthatóvá válik) a teljesebben kifejlődött tölgyben. Ehhez hasonlóan az újszövetségi kijelentés már benne volt az Ószövetségben; az Ószövetséget viszont az Újszövetség nyilatkoztatja ki.¹⁷

A Szentírásban a nyugalomnap kijelentésének négy egymástól megkülönböztethető szakaszát láthatjuk: a teremtés nyugalom napja, a kivonulás nyugalom napja, a feltámadás nyugalom napja (az Úr napja) és a végső nyugalom napja. Az első két szakasz alkotja az ószövetségi gyökereket, a második kettő az újszövetségi virág és gyümölcs.

16 Lásd G. Vos: *Biblical Theology* (Grand Rapids, Eerdmans, 1948), 14-17. o.

17 Augustinus: „...az Ószövetség kijelentett az Újban, az Újszövetséget az Óban még fátyol borítja.” (idézve: P. Schaff, szerk.: *The Nicene and Post-Nicene Fathers* [Grand Rapids: Eerdmans, 1956], 8:531. o.)

A TEREMTÉS NYUGALOM NAPJA

A negyedik parancsolat első szavai a következők: „*Megemlékezzél a szombatnapról, hogy megszenteljed azt!*” (2Móz 20,8) Vannak, akik szerint az Úr napja hetenkénti megtartása a Mózes második könyvéből ered, de a „megemlékezni” szó nem valami új dolgot jelöl – sokkal inkább arra hívja az embereket, hogy gondoljanak vissza valamire a múltjukból. Mennyire korábbi múltjukból? Néhányan azt mondják, nem sokkal korábbra: a kivonulásra. (vö. 2Móz 16,22-30) Azonban a szöveg arról beszél, hogy még korábbra menjünk vissza: „Mert hat napon teremté az Úr az eget és a földet, a tengert és mindent, a mi azokban van, a hetedik napon pedig megnyugovék. Azért megáldá az Úr a szombat napját, és megszentelé azt.” (2Móz 20,11) Az „emlékezzél meg” egészen a teremtésről szól, az idők kezdetéről.

Tehát láthatjuk, hogy a nyugalom napjának alapgondolata nem embertől vagy valamiféle csoporttól származik, hanem Istentől. Ezt nagyon fontos látnunk. A nyugalom napja nem Mózes szombatja, ahogyan néhányan gondolják. De még csak nem is Izráel szent napja, mint mások állítják. Isten nyugalom napja az, Isten szent napja. Ő volt az, aki elrendelte, és Ő volt az is, Aki kiemelt szerephez juttatta.

Amikor Isten befejezte az ég és a föld teremtését, megpihent a munkájából, és azt mondta a férfinak és a nőnek, hogy Vele együtt ünnepeljen és találjon meglepedést keze munkájában. „Megáldotta” és „megszentelte” a napot – mindkét kifejezésnek különleges jelentősége van az emberiségre nézve. (1Móz 2,1-3)

Isten nem saját maga miatt áldotta meg a napot, hanem a férfi és a nő számára, akiket a hatodik napon teremtett. A nyugalom

napját az ő javukra, az ő boldogságukra és az ő felfrissülésükre jelölte ki. Jézus maga mondta: „a szombat lett az emberért”. (Mk 2,27) Úgy is lehet fordítani ezt a mondatot, hogy „a szombat az emberért jött létre” (NASB, egy amerikai bibliafordítás széljegyzete szerint), és így visszatérünk a nyugalom napjának eredeti intézményéhez és céljához. Nem Isten miatt jött létre, mivel neki nincs szüksége a pihenésre vagy a felfrissülésre. Ő nem fáradt el a hat napos teremtés után; Istennek nem kell megállnia és „lélegzethez jutnia”. A nyugalom napját Isten ajándékba adta a férfinak és a nőnek, akiket a földön szolgálóinak és munkásainak készített.

Megáldotta és megszentelte („szentté tette”) a napot. Ez azt jelenti, hogy elválasztotta a hét többi napjától, és szent nappá tette. A nyugalom napja nem egyszerűen egy szabadnap, amikor nem dolgozunk. Azért lett a pihenőnap, hogy ünnepeljük Isten nagy hatalmát és tekintélyét, melyet nem sokkal korábban az ég és a föld teremtésében megmutatott. „Az Úré a föld s annak teljessége; a föld kerekége s annak lakosai. Mert Ő alapította azt a tengereken, és a folyókon megerősítette.” (Zsolt 24,1-2) A nyugalom napjában a mindenható Isten hívja arra Ádámot és Évát valamint utódait, hogy Vele együtt ünnepeljenek ezen a különleges napon. Miért utasítana bárki is vissza egy vendégségbe szóló meghívót – mely egy szent vendégségbe szól?

A nyugalom napjának eredeti célja az volt, hogy megpihenjünk a munkából azért, hogy szabadok legyünk Isten imádására és szolgálatára. A Westminsteri Kiskaté első kérdése a következő: „Mi az ember életének fő célja?” A válasz: „Az ember életének fő célja az, hogy Istent dicsőítse és Őbenne örökké gyönyörködjön.” Mikor tudunk gyönyörködni Istenben? Ahhoz, hogy örömmel szolgáljuk Őt, nem kell várnunk addig, amíg beme gyünk az Ő dicsőségébe. Minden nap örvendezhetünk és örvendezünk is Benne. De sokszor annyira zsúfoltak a napjaink és a munkánkon keresztül annyi csalódás ér bennünket, hogy nem igazán tudunk örvendezni. Isten az-

zal a céllal adja a nyugalom napját, hogy megpihenhessünk a munkánkban, és teljesen a Teremtőnkre figyelhessünk, Aki az életünk, lélegzetünk és felfrissülésünk forrása. F. N. Lee a következőt írja: „Istennek az volt a célja a nyugalom napjával, hogy ezáltal lelki-leg gyümölcsözővé tegye népe életét, és hogy ez legyen az *uralgó* tényező az életükben.”¹⁸

Mivel a nyugalom napja Mózes első könyvének 1. és 2. fejezetében is szerepel, teremtési rendelet.¹⁹ A házassághoz és a munkához hasonlóan a nyugalom napját is a bűnbeesés előtt írta elő Isten minden korban élő minden embernek. Nem korlátozható csupán az Izráel számára megszabott ceremoniális törvényekre, hanem eredetileg Ádám és minden utóda számára a teremtés megünneplése volt. John Murray így ír erről: „Mivel Istennek a teremtésben véghezvitt tette független a bűntől és a megváltástól, arra kell következtetnünk, hogy a nyugalom napjának intézménye már Ádám ártatlan állapotára is vonatkozott.”²⁰

Léteznek-e történelmi bizonyítékok arra nézve, hogy a nyugalom napját már a kivonulás előtt is megtartották? Vannak, akik szerint az, hogy a Mózes első könyve hallgat a nyugalom napjának megünnepléséről, arra utal, hogy az ősatyák idejében nem létezett hetenkénti nyugalomnap, és hogy Izráel csak a kivonulás után kezdte megülni a szombatot. Murray szúrós rövidséggel válaszolja meg a kérdést: „Mózes első könyve nem hallgat.”²¹ Lee több, mint nyolcvan oldalon keresztül részletesen taglalja, hogy Ádámtól Mó-

18 F. N. Lee: *The Covenantal Sabbath* (London: Lord's Day Observance Society, 1969), 67. o.

19 Lásd. J. Murray: *Principles of Conduct* (Grand Rapids: Eerdmans, 1957), 27-44. o.

20 Ibid, 32. o.

21 Ibid, 34. o. Murray azzal folytatja, hogy az 1Móz 2,2-3 elégséges bizonyítékot szolgáltat arra nézve, „hogy a nyugalom napját már Ádám és a vele egy korban élők is ismerték”.

zesig hogyan ünnepelték meg a nyugalom napját²², majd végül a következő összefoglalást adja:

A nyugalom napja szerepel a Tízparancsolatban, de azért szerepel benne, mert már létezett az emberi természetben és a történelemben. Ezért az emberi természet, a történelem és a Szentírás Isten uralma alatt egyesülnek; mindhárom szükségessé teszi a nyugalom napját, és mindhárom a nyugalom napjára mutat.²³

Más kultúrákban is felfedezhető a hétnapos ritmus szerepe, bár nem ilyen tisztán. A bűneset miatt azonban várható, hogy nem lesz tökéletes.

Például a babilóniaiak Élül és Markesvan hónap minden hetedik napját megünnepelelték. A hetedik, tizennegyedik, huszonegyedik és huszonnyolcadik napok a bűnbánat és imádság napjai voltak. Viszont a bibliai nyugalomnap megünneplésével ellentétben a babiloni hetedik napokat szerencsétlennek tartották. Ezek a napok, a *sappatuk*, rossz napok voltak. Az emberek nem dolgoztak és nem keltek útra a *sappatu* napokon, mert féltek attól, ha így tesznek, akkor ami rossz lehet, az bizonyosan rosszul is sikerül. Figyeljük meg, hogy milyen szabályok vonatkoztak a *sappatura*:

A nagy nép pásztora ne egyen szénben sült húst vagy sült kenyeret. Ne vegyen fel tiszta ruhát. Ne mutasson be áldozatot. A király ne utazzon

22 F. N. Lee: *The Covenantal Sabbath*, 51-134. o. Lee könyve érdekes olvasmány, még ha nem is mindig meggyőző, amit mond.

23 Ibid, 146. o.

harci szekéren. Ne beszéljen úgy, mint egy uralkodó. A titok helyén az, aki az áldozatokat nézi, ne szóljon egy szót sem. Az orvos ne tegye kezét egy betegre sem. (A nap) nem alkalmas a tervek véghezvitelére. Éjjel a király vigye el az ajándékát a nagy isteneknek; mutasson be áldozatot; felemelt kezeit akkor elfogadja az isten.²⁴

Csak a bibliai nép életében jelent a hét nap közül egy megnyugvást Isten személyében és munkájában, és csak náluk ünneplik meg ezt.

A KIVONULÁS NYUGALOM NAPJA

A kijelentés következő állomása az Izráelben megünnepelt nyugalom nap: a kivonulás nyugalom napja. A kivonulás nyugalom napja összefoglalja a teremtés nyugalom napjának a lényegét, és még kiegészíti valamivel.

A „második törvényben” (Deuteronomium) szintén olvashatjuk a Tízparancsolatot, de a negyedik parancsolat megfogalmazása eltér a 2Móz 20-ban olvasottaktól. A különbség jelentős. Itt úgy kezdődik a parancs, hogy „Vigyázz a szombatnak napjára, hogy megszenteld azt”. (5Móz 5,12) Az első szó nem „emlékezz meg”, hanem „vigyázz”.

A következő bekezdés hasonló nyelvezetű: hat nap munkáról beszél, melyet követ az „Úrnak, a te Istenednek szombatja”, mely érvényes a családra, állatokra, idegenekre és a szolgákra.

24 H. Gressman: *Altorientalische Texte zum alten Testament*, 329. o., idézve: E. Lohse: *Theological Dictionary of the New Testament*, 7. kötet, szerk. Gerhard Friedrich, ford. Geoffrey W. Bromiley (Grand Rapids: Eerdmans, 1971), 2. o.

Ezután azonban következik egy igen szembetűnő kiegészítés:

És megemlékezzél róla, hogy szolga voltál Egyiptom földén, és kihozott onnan téged az Úr, a te Istened erős kézzel és kinyújtott karral. Azért parancsolta néked az Úr, a te Istened, hogy a szombat napját megtartsad. (5Móz 5,15)

Mi ennek a kiegészítő mondatnak a célja? Az, hogy a nyugalom napja itt már két dolognak az ünnepe:

1. Az Úr, a Teremtő, hat nap alatt teremtette az eget és a földet.
2. Isten népe rabszolga volt Egyiptomban, és az Úr, a Megváltójuk, megmentette őket hatalmas szabadító tetteivel.

Tehát a kivonulás nyugalom napja a teremtés ünnepe, és ezen felül még az Úr által hatalmasan szerzett szabadítás ünnepe is, melyet a kivonulásban vitt véghez. Az eredeti teremtéssel indokolt rendeletet ennél fogva az új megfogalmazás nem érvénytelenítette, hanem inkább kiterjesztette.

A nyugalom napja így *a szövetség jele* lett, a Megváltó Isten és népe közötti különleges kegyelmi kapcsolat szimbóluma.

Azután szóla az Úr Mózesnek, mondván: Te szólj az Izráel fiainak, mondván: Az én szombatimat bizony megtartsátok; mert jel az én közöttem és ti közöttetek nemzetségről nemzetségre, hogy megtudjátok, hogy én vagyok az Úr, a ki titeket megszentellek. Megtartsátok azért a szombatot; mert szent az ti néktek. A ki azt megrontja halállal lakoljon. Mert valaki munkát végez azon, annak lelke írtassék ki az ő népe közül.

Hat napon munkálkodjanak, a hetedik nap pedig nyugalomnak szombatja az Úrnak szentelt nap: valaki szombatnapon munkálkodik, megöletessék. Megtartsák azért az Izráel fiai a szombatot, megszentelvén a szombatot nemzetiségről nemzetiségre, örök szövetségül. Legyen közöttem és az Izráel fiai között örök jel ez; mert hat napon teremtette az Úr a mennyet és a földet, hetednapon pedig megszűnt és megnyugodott. (2Móz 31,12-17)

Két dolgot kell itt felismernünk. Mindenkinek el kell ismernie, hogy Isten a Teremtője, és így mindenkinek meg kell tartania a teremtés nyugalom napját. De csak Izráel ismerte őt Megváltójaként. Ezért az egész világnak szóló teremtés megünneplésének nyugalom napja Izráel számára különleges jelentőséggel bír, mivel ők voltak Isten szövetséges népe. A nyugalom napja a megváltás vagy új teremtés szimbóluma lett. Nem így kezdődött, de a nyugalom napja annak a jele lett, hogy Izráelt Isten elkülönítette, kiválasztotta és megszabadította az Ő kegyelméből.

A kivonulás nyugalom napja a teremtés nyugalom napjához hasonlóan szent pihenés és ünneplés napja kellett, hogy legyen. A munka tiltott volt, hogy valóban a nyugalom és felfrissülés napja lehessen a test és lélek számára egyaránt. Ezen a napon az emberek Isten teremtő és megváltó tetteit ünnepelték. A nyugalom napja jel volt: a teremtés jeleként bizonyosságot tesz arról, hogy a világ létezése és fenntartása Istentől és nem az embertől függ. A kegyelem jeleként pedig kijelenti, hogy a megváltás Isten erejétől és nem az ember cselekedeteitől függ.

Aki szombaton dolgozott, az gyakorlatilag megtagadta, hogy Isten a Teremtő, és jelképesen elutasította a kegyelemből való megváltást. Megszegte a szövetséget, és az ilyen ember felől Isten azt

parancsolt, hogy öljék meg. (2Móz 31,14) Ebből mindenki látta Izráel szövetségi közösségében, hogy aki elutasítja Istent és az Ő kegyelmét, arra mindig halál vár.

A szombatnak szent napnak kellett lennie. A szent sátorban (majd később a templomban) bemutatott áldozatok száma ezen a napon kétszer annyi volt (reggel és este), és az istentisztelet jelentős részét elfoglalta a napnak. (4Móz 28,1-10; lásd még 1Krón 16,39-40)²⁵

Fontos látnunk, hogy ez a szombat nem az a zsidó szombat volt, amivel később az evangéliumokban találkozunk. Az Ószövetségben az istenfélő emberek szombathoz való hozzáállása alapvetően különbözött a Jézus korabeli farizeusokétól. Addigra a rabbik már az ünneplésből gyászt csináltak, a szabadságból pedig rabságot. Ez az elváltoztatott és eltorzított szombat alig hasonlított a dicsőítés, zene és ének napjához, ami régen volt.

A borzasztó asszír és babiloni fogság előtti bibliai irodalom beszél az emberek szívből jövő meggyőződéséről:

Jó dolog dicsérni az Urat,
és éneket mondani a te nevednek, oh Felséges!
Hirdetni jó reggel a te kegyelmedet,
és éjjelente a te hűséges voltodat.
Tíz húrú hegedűvel és lanttal,
hárfán való zengedezéssel.
Mert megvidámítottál engem
Uram a te cselekedetteddel,
a te kezdednek műveiben örvendezem.
Mely nagyok Uram a te műveid,
igen mélységesek a te gondolataid!
(Zsolt 92,1-5)

²⁵ Mellesleg emiatt sem kellene elhagynunk evangéliumi és református gyülekezeteinkben az esti istentiszteletet.

Lényeges fontosságú, hogy ennek a zsoltárnak a felirata a következőképpen szól: „Zsoltár. Ének szombatnapra.” Elnyomottnak, terhek alatt görnyedezőnek vagy bármiért boldogtalannak tűnik a zsoltár írója azért, mert szombat van? Az Ószövetségben a szombat az örvendezés napja volt. Olyan, mintha a Biblia sok mai olvasója ezt nem látná. Azt gondolják, az ószövetségi szombat az elnyomás napja volt vég nélküli szabályokkal és előírásokkal. Azonban ez nem volt így! Az embereknek nem kellett munkába menniük! Egybegyűlhettek a családjukkal és a barátaikkal reggeltől estig, és örvendezhettek Isten jelenlétének! Jó nap volt: amikor vidám dalmokot játszhattak a hárfáikon, és szívből jövő örömteli zsoltárokat énekelhettek.

De Jézus korára ez a boldog szombat valószínűleg a fogság hatására megromlott. Amikor a zsidókat elvitték az ígért földjéről Asszíriába és Babilóniába, olyanokkal találkoztak, akik számára a hetedik nap szerencsétlenséget jelentett, amikor senki sem mert semmit csinálni, mert „az úgylis rosszul sikerül”. Ez a negatív nézet bizonyára hatással volt arra is, hogy a lakóhelyükről elhurcolt zsidók a jövőben hogyan viszonyultak saját szombatünnepükhöz.

A kialakuló rabbinikus szóbeli hagyomány, mely végső formáját kb. 200 körül a Talmudban nyerte el, megpróbálta jogilag szabályozni a zsidók életének egyes részeit.²⁶ A rabbik több száz előírást fogalmaztak meg, részletezve, hogy mi számított munkának szombaton, és ez volt az a korlátozó, kötelező, emberkéz által alkotott szombat, amit Jézus oly határozottan ellenzett. Jézus és a farizeusok összeütközését később megnézzük,²⁷ de ne felejtjük el, hogy a kivonulás nyugalom napja a teremtés és a megváltás örömteli ünneplése volt.

26 J. Telushkin: *Jewish Literacy* (New York: William Morrow and Company, 1991), 148-158. o.

27 Lásd 6. fejezet.

Teremtés és megváltás. Ez a két téma mélyen behatolt a héber Szentírás talajába, és ezek a gyökerek táplálták és nevelték az Újszövetségben virágot és gyümölcsöt termő nyugalomnapjal kapcsolatos kijelentést.

K É R D É S E K

1. A nyugalom napjával kapcsolatos félretájékoztató és információhiány hogyan gerjeszt vitát sok gyülekezetben és családban?
2. Mit kell megértenünk ahhoz, hogy értelmesen tudjunk beszélni a nyugalom napjának megtartásáról?
3. Milyen veszélyeket kerülünk a nyugalomnapjal kapcsolatos beszélgetésekben?
4. Mit értünk a „bibliai kijelentés organikus és progresszív jellege” alatt?
5. Mi a nyugalom napjával kapcsolatos kijelentés négy szakasza?
6. Ki ünnepelte meg az első nyugalom napját?
7. Mit ünnepelt az első nyugalom napon?
8. Mi az a teremtési rendelet? Miben különböznek a teremtési rendeletek az Izráelnek adott törvényektől?
9. Vannak-e bizonyítékok arra nézve, hogy a nyugalom napját már a kivonulás előtt ünnepelték?
10. Mi jellemezte a babiloni hetedik napokat?
11. Mivel egészítette ki a kivonulás nyugalom napja a teremtés nyugalom napját?
12. Hogyan ábrázolja ki a nyugalom napja az Isten és választott népe közötti szövetséget?
13. Miért mondta ki a törvény, ha valaki dolgozott szombaton, annak meg kellett halnia?
14. Boldogtalannak voltak-e szombaton az ószövetségi hívők?
15. Mi az a Talmud és hogyan keletkezett?

16. Ugyanúgy ünnepelték-e a farizeusok a szombatot, ahogyan az Ószövetség idején élő istenfélő zsidók? Ha nem, miben volt más?

SZEMÉLYES ALKALMAZÁS

1. Mi a törvényeskedés? Mi a törvényellenesség? Mennyire sikerült nekem elkerülnöm ezt a két romboló erejű veszélyt az életemben? Hogyan kerülhetem el őket?
2. Én hogyan *emlékezem meg* a nyugalom napjáról? Mi történe akkor, ha ezen a napon elgondolkoznék mindazon, amit Isten tett értem és az előttem élőkért? Hogyan változtatná ez meg a hetemet?
3. Milyen gyakran gondolkozom el azon az igazságon, hogy Isten az én Teremtőm? Melyek ennek a bibliai igazságnak a következményei az életemre nézve?
4. F. N. Lee szerint Isten a nyugalom napját *uralkodó* tényezőnek szánta az életünkben. Milyen hatással van a nyugalom napja az én életemre napról napra, hétről hétre?
5. Hogyan jelképezi a nyugalom napja Isten kegyelmét abban, hogy megváltott engem?
6. A 92. zsoltár a szombatról szóló ének. Mit mond el azoknak a szívéről, akik énekelték? Nem ítéltém-e meg tévesen az ószövetségi hívők hitének mélységét?
7. Az ószövetségi szentek a teremtést és a megváltást ünnepelték szombaton. *Én* mit ünnepelek az Úr napján?

NEGYEDIK FEJEZET

NYUGALOM NAPJA VAGY ÚR NAPJA? ÚJSZÖVETSÉGI VIRÁG ÉS GYÜMÖLCS

Annakokáért megvan a szombatja az Isten népének.

– Zsid 4,9

Gyertek, egyesüljünk egy akarattal
Dicséretben a trón mellett:
Ez a nap, melyet Urunk feltámadásával
Készített és sajátjának nevezett.
Ez a nap, melyet Isten megáldott,
A hét közül a legfényesebben,
Örökké tartó nyugalmat mintázott,
Mely szenteknek jut a mennyben.

– Charles Wesley, 1763

Milyen kapcsolatban van a nyugalom napja (ószövetségi szombat) és az Úr napja, a hét első napja, amikor az Újszövetségben szereplő keresztyének istentiszteletre gyűltek össze?

Látszólag elég nagyok az eltérések, emiatt mondják néhányan, hogy nincs köztük semmiféle kapcsolat. Ha viszont figyelembe vesszük a bibliai kijelentés organikus és progresszív jellegét, nem meglepő, hogy a nyugalom napja (ószövetségi szombat) és az Úr napja lényegileg egy és ugyanaz, bár külsőségekben különböznek.

Az Úr napja már bennefoglaltatott a nyugalom napjában, a nyugalom napjának ígérete pedig az Úr napjában teljesedett ki.

Az előzőekben megvizsgáltuk a nyugalom napjának ószövetségi gyökereit. Most nézzük meg az újszövetségi virágot és gyümölcsöt: a feltámadás nyugalom napját és a végső nyugalom napját.

A FELTÁMADÁS NYUGALOM NAPJA

A feltámadás nyugalom napja (más néven vasárnap) magában foglalja a teremtés nyugalom napját és a kivonulás nyugalom napját is. Ezen a napon Jézus halálból való feltámadását ünnepeljük. Az Újszövetségben a nyugalom napja a befejezett új teremtés és az elvégzett csodálatos megváltás, valamint a Jézus vérével megpecsételt új szövetség jele.

A régi és az új szövetség közötti kapcsolatot egyaránt jellemzi az egység és a különbözőség, ami azonban egyáltalán nem meglepő. A régi szövetség egész rendszere várakozással tekint Istennek az új szövetségben ünnepelt elvégzett tetteire.

A régi szövetség körülmetélkedési jeléből az új szövetségben a keresztség jele lesz.²⁸ A régi szövetség páskája megfelel az új szövetség úrvacsorájának. (Lk 22,7-20 és párhuzamos helyek; lásd még 1Kor 5,6-8) A régi szövetség temploma az új szövetség templomává válik: „ti magatok is mint élő kövek épüljete fel lelki házazá, szent papsággá”. (1Pét 2,5; lásd még 1Kor 3,16) A régi szövetség nyugalom napjából pedig az új szövetség nyugalom napja (vagy az Úr napja) lesz, a szombat Urának halálból való feltámadása által.²⁹

Az új szövetség valóban jelentős változásokat hozott a negyedik parancsolat alkalmazásában, gyakorlatában, de van Valaki, aki folytonosságot biztosít a régi és az új között: Jézus Krisztus, aki „tegnap, ma és mindörökké ugyanaz.” (Zsid 13,8) Teremtőként megáldotta és megszentelte a nyugalom napját. Megváltóként a kegyelmi szövetség jelévé nyilvánította. Most, és már ősidők óta a nyugalom napja az Úr napja volt!³⁰

A Márk evangéliuma 2. fejezetében Jézus tesz a régi és az új szövetség nyugalom napjával kapcsolatban egy kijelentést, mely segít tisztán látnunk a kérdéskört. Azt mondja: „az Embernek Fia a szombatnak is Ura.” (28. v.)

28 Vannak, akik szerint a körülmetélés és a keresztség nincsenek kapcsolatban egymással, de ezt a véleményt vö. a Kol 2,11-13-al. Mindkét külső jel (a körülmetélés és a keresztség) a belső újjászületés valóságos voltára mutat. Az Ószövetségben a testi körülmetélkedés azt jelenti, hogy meg kell szabadulnunk a bűn beszennyező erejétől, és szükségünk van az újjászületésre. Ez arra mutat előre, amikor Isten a Szentlélek munkája által lelkileg körülmetéli választottai szívét. Hasonló módon, bár más nézőpontból az újszövetségi keresztség a belső újjászületés valóságára mutat, melyet majd Isten Szentlellek visz véghez. Így a két rendelkezés közötti kapcsolat a két szövetség közötti kapcsolathoz hasonlóan a várakozással való előre tekintés lesz.

29 A Bibliában nincsen olyan hely, amely egyértelműen ezt mondaná. Gondoljuk végig a következő bizonyítékokat, és ítéljük meg, hogy megfelelnek-e a Szentírás tanításának.

30 „Lehet, hogy változtak dolgok, amikor a szombatból vasárnap lett, de a negyedik parancsolat a többi kilenc parancsolattal együtt továbbra is *parancsolatként* érvényes a mai egyház életére.” J. Douma: *The Ten Commandments* (Phillipsburg, N. J.: P&R, 1996), 130. o.

Figyeljük meg, hogy mit mond itt Jézus tulajdonképpen magáról és a nyugalom napjával való viszonyáról. Jézus egy a szombatot elrendelő Úrral (Jahvéval), sőt Ő a testet öltött Jahve.

Amikor Mózes megkérdezte Istentől, mit mondjon a rabszolgasorsban levő izraelitáknak, ha megkérdezik tőle az őt küldő Isten nevét, Isten a következőt mondta Mózesnek: „VAGYOK A KI VAGYOK. És monda: Így szólj az Izráel fiaihoz: A VAGYOK küldött engem ti hozzátok.” (2Móz 3,14)

Jézus is azt mondta magáról, hogy Ő a „VAGYOK”. Azt mondta a zsidóknak: „Ábrahám, a ti atyátok ujjongott azon, hogy megláthatja az én napomat: meg is látta, és örült is. Bizony, bizony, mondom néktek, mielőtt Ábrahám lett: én VAGYOK.” (Jn 8,56-58) A jelenlévő zsidók pontosan értették, hogy mit mond. Köveket ragadtak, hogy megkövezzék, mert helyesen felismerték: azt állítja magáról, Ő az Ószövetség Ura, azt állítja magáról, Ő az Isten.

A szombat Uraként Jézus folytonosságot biztosít a szombatnak. A szombat (nyugalom nap) jelentése mindig is ugyanaz volt: igazi pihenést csak Krisztusban találunk. Isten szentjei az egész Ószövetségben őszintén vágyakoztak a megpihenésre. Nőé apja Nőénak nevezte fiát (mely héberül *pihenést* jelent), azzal a reménységgel, hogy „Ez vigasztal meg minket munkálkodásunkban s kezünk terhes fáradozásában”. (1Móz 5,29)³¹ Azonban Nőé nem tudott pihenést adni Isten népének: a hívőknek továbbra is várniuk kellett Isten ígéretének beteljesedésére.

Az igazi nyugalom az idők teljességében jött el, amikor az ígért beteljesedett Isten Fiában. Jézus ezt hirdette:

31 A NIV angol bibliafordítás – az újfordításhoz és a Károli fordításhoz hasonlóan – ezt a szót vigasztalásnak fordítja. – A fordító megjegyzése.

Jőjjetek én hozzám mindnyájan, a kik megfáradtatok és megterhelgettetek, és én megnyugosztalak titeket. Vegyétek föl magatokra az én ígámat, és tanuljátok meg tőlem, hogy én szelid és alázatos szívű vagyok: és nyugalmat találtok a ti lelkeiteknek. Mert az én ígám gyönyörűsége, és az én terhem könnyű. (Mt 11,28-30)

Ez hogyan kapcsolódik a nyugalom napjához? A „megnyugvásnak” fordított szó, bár nem a *sabbat*, de érdekes a története: amikor a görögül beszélő zsidók lefordították az Ószövetséget görögre, nem fordították le a *sabbat* szót, hanem átírták görögre, és csináltak egy új szót, *szabbaton*. És amikor megkérdezték tőlük, hogy mit jelent a *szabbaton* szó, így válaszoltak: „a *szabbaton* azt jelenti, hogy *anapauszisz*”. (ebből származik a pauza szavunk)

Jézus itt az *anapauszisz* szót használja, mely a *sabbat* szó egyik szinonimája. Tehát azt mondja: „az ígért nyugalom, amelyet a teremtésben és a kivonulásban is kerestetek, bennem található. Gyertek hozzám, akik fáradtak és megterheltek vagytok, és én nektek adom.”

Mikor tette ezt meg? Jézus a hét első napján támadt fel. Azon a vasárnap reggel megalkotta az új teremtést, véghezvitte az új és teljes megváltást, és feltámadása által megszentelt egy új napot az új szövetség megünneplésére. Az Ő népe megnyugodhat Jézus tettének teljes és végleges voltában.

Jézus megmentő erejének jeleként a Pünkösdkor ünneplő öszszegyűlt hívők megkapták a Szentlelket. Korunkban az embereket annyira lefoglalja az ApCsel 2-ben található nyelveken szólás, hogy nem látják, az esemény mekkora lelki jelentőséggel bírt. A Pünkösd nem új ünnep volt, sőt „lakoznak vala pedig Jeruzsálemben zsidók, istenfélő férfiak, minden nép közül, melyek az ég alatt vannak”. (5. v.)

Miért voltak ott? A Pünkösdöt, vagy Hetek ünnepét hét héttel a Kovásztalan kenyerek ünnepének első napja után ünnepelték, vagyis a Páska után 50 nappal.³² A Hetek ünnepén Isten népe örvendezhetett és hálát adhatott Istennek a búzatermés első zsengeje miatt, hasonlóképpen ahhoz, ahogyan mi a Hálaadás ünnepét tartjuk Amerikában minden év novemberének negyedik csütörtökén.

Látjuk? A keresztyének számára a Pünkösd nem a nyelveken szólás ünnepe. Az evangélizáció és a misszió ünnepe, az evangélium győzelmének az ünnepe, ahogyan eljut a nemzetekhez és legyőzi őket. A Pünkösd az Úr Jézus világméretű lelki aratásának első zsengejét ünnepli. A Krisztus, a mi páskabárányunk feláldozása utáni Pünkösdkor a hatalmas aratás ígérete a nyelveken szólás³³ jelében és a világ minden táját képviselő több mint három-ezer ember megtérésében látható.

Pünkösd milyen napra esett? Urunk feltámadásához hasonlóan ez is a hét első napja volt.³⁴ Ez már a második bizonyíték a szent nap áthelyezésére: Krisztus feltámadása és a Szentlélek adománya is a hét első napjára esett. Christopher Wordsworth szerint három fénycsóva világítja meg a vasárnapot:

32 2Móz 23,16; 34,22; 3Móz 23,15-21; 4Móz 28,26-31; 5Móz 16,9-12. A Páska az évenkénti három nagy ünnep közül a második volt, melyen minden zsidó férfinak meg kellett jelennie az Úr színe előtt. (5Móz 16,16)

33 Ezek ismert nyelvek voltak. Az ApCsel 2,8-11 a következőképpen hangzik: „Mimódon halljuk hát őket, kiki közülünk a saját nyelvén, a melyben születünk? Párthusok és médek és elámiták, és kik lakozunk Mesopotámiában, Júdeában és Kappadóciában, Pontusban és Ázsiában, Frigiában és Pamfiliában, Égyiptomban és Libiának tartományiban, mely Cziréne mellett van, és a római jövevények, mind zsidók, mind prozelitusok, krétaiak és arabok, halljuk a mint szólják a mi nyelvünkön az Istennek nagyságos dolgait.”

34 F. N. Lee: *The Covenantal Sabbath* (London: Lord's Day Observance Society, 1969), 30. o. A 206. bekezdés: „A negyedik evangélium szerint (vö. Jn 18,28; Jn 19,14) Nagypéntek Nisszán hónap 14-re esett, mely azt jelenti, hogy a Kovásztalan kenyerek ünnepe abban az évben Nisszán 16-ra, vasárnapra esett, tehát az ezt követő Pünkösd ünnepe is vasárnapra kellett, hogy essen.”

E napon született meg a teremtéskor a fény;
E napon támadt fel Krisztus a föld mélyéből üdvösségünkért;
E napon küldte el győzelmes Urunk a mennyből a Szentleket;
És így e napra, dicsőséges, hármass fény esett.³⁵

A hét első napja a feltámadás pihenőnapja, az Új Szövetség nyugalom napja. A bibliai bizonyítékok egyértelműen mondják, hogy az újszövetség korai egyháza igen nagy tiszteletben tartotta a vasárnapot. Urunk a hét első napján támadt fel. Feltámadása után több alkalommal is vasárnap jelent meg az embereknek.³⁶ A feltámadás után, ellentétben korábbi szokásukkal, Jézus tanítványai a hét első napján rendszeresen találkoztak és istentiszteletet tartottak. A szegény sorsban élő hívők számára gyűjtött adományokat is „a hét első napján” gyűjtötték össze (1Kor 16,1-4), mert rendszeresen ekkor találkozott a gyülekezet, hogy hallgassák az apostolok tanítását, közösségben legyenek, imádkozzanak és úrvacsorázzanak. Ez nem csupán a korinthusiaknak adott utasítás volt, mert Pál azt mondja: „úgy cselekedjete, ahogyan azt Galácia gyülekezeteinek rendelem”. Amikor Pál apostol utoljára utazott vissza Jeruzsálembe, Tróászban egy teljes hetet töltött, hogy vasárnap hirdethesse Isten Igéjét és megtörhesse a kenyeret a gyülekezettel. Közvetlenül az egész éjszakán át tartó istentisztelet után elindult. (ApCsel 20,6-11) A János apostolnak adott és általa feljegyzett kijelentés is „az Úr napján” történt. (Jel 1,10)

Ezek miatt R. T. Beckwith a következő megjegyzést teszi:

Mindenképpen feltűnő, hogy Krisztus feltámadása után a zsidó szombat szinte eltűnt a ke-

35 Christopher Wordsworth, 1862

36 „Lehetséges, hogy Krisztusnak a feltámadás vagy Húsvét vasárnapja és Pünkösd közötti fontos megjelenései mind az egymás utáni vasárnapokon történtek.” Lee: *The Covenantal Sabbath*, 207. o.

resztyének gyakorlatából. Feltámadása előtti napon látjuk, ahogyan a tanítványok pihennek a zsidó szombaton (Lk 23,56; vö. még Mk 16,1; Jn 19,42), de később a hetedik nap megtartásával sehol sem találkozunk, kivéve mint a zsidóból lett keresztyének egyik lehetőségével (Róm 14,5), vagy amikor a zsidó tanokat tévesen követők elviselhetetlen terhet akartak rakni az emberek nyakába (Gal 4,9-11; Kol 2,16 kk.), vagy olyan helyeken, ahol Pál a zsinagógákban szombaton vitatkozik a zsidókkal (ApCsel 13,14.4-2.44; 17,2; 18,4; lásd még ApCsel 16,13). Ezeket is nem azért látjuk, mert a szombat megtartása az apostol rendszeres gyakorlatához tartozott, hanem mert az tökéletes alkalom volt az evangélizációra.³⁷

Az apostoli gyakorlattal megegyezően mi is a hét első napján, azaz az Úr napján gyűlünk össze, hogy megünnepeljük Urunk feltámadását a halálból, és megpihenjünk az Ő munkájában.

A VÉGSŐ NYUGALOM NAPJA

A feltámadás nyugalom napja nem a végső pihenés. Isten népének lesz még egy eljövendő nyugalom napja, amikor megnyugodhat: ez a *végső nyugalom* napja. Ahogyan az úrvacsorában összefonódik az emlékezés és a várakozás – emlékezés Jézus halálára és az Ő

37 R. T. Beckwith és W. Stott: *The Christian Sunday* (Grand Rapids: Baker, 1978), 30. o.

eljövetelének várása³⁸ –, ugyanúgy az Úr napjában megjelenik mindaz, ami korábban történt, és ami még csak ezután fog történni.

A Lélek a Zsid 4-ben beszél a végső szombatról.³⁹ Ez a fejezet figyelmeztetésként íródott. Sokan, akik a pusztai vándorlás alatt (azaz a kivonulás idején) hallották a jó hírt, engedetlenségük miatt nem mentek be a megígért nyugalomba. (6. v.) Bűnös, hitetlen szívük volt, amely elfordult az élő Istentől (Zsid 3,12), és a hallott szó számukra nem jelentett semmit, mert nem hittelt fogadták azt. (Zsid 4,2)

Az, hogy nem mentek be Kánaán földjére, egyben számunkra is figyelmeztetés, hogy mi is kerülhetünk közel az Isten által megígért nyugalomhoz, anélkül, hogy bemennénk abba. A pokolba a mennyország kapujából is be lehet kerülni! A hit *megvallása* nem ugyanaz, mint a hit *birtoklása*.

Chantry helyesen hívja fel a figyelmünket arra, hogy ez a nyugalom *Isten* nyugalma.⁴⁰ A levél írója által használt személyes névmások egyértelműen és nyomatékosan erre utalnak: „nem mennek be az *én* nyugalmamba” (Zsid 3,11), „az *Ő* nyugalma helyére” (Zsid 3,18), „az *Ő* nyugalmába” (Zsid 4,1), „*abba* a nyugalomba” és „az *Én* nyugalmam helyére” (Zsid 4,3), „az *Én* nyugalmam helyére” (Zsid 4,5) és „*abba* a nyugalomba” (Zsid 4,11). A NIV angol bibliafordítás készítői a Zsid 4,6 és a Zsid 4,10 versekben is használják a *nyugalom* szót a könnyebb megértés végett.

A lényeg az, hogy nem az általános megnyugvás a végcél, sem pedig az, hogy az ember a saját tettei gyümölcseként megy be a nyugalomba. Isten nyugalma az egyetlen nyugalom, és egyetlen

38 Az 1Kor 11,26 szerint: „Mert valamennyiszer eszitek e kenyeret, és isszátok e poharat, az Úrnak halálát hirdessétek, amíg eljön.” Lásd még Mt 26,29; Mk 14,25; Lk 22,16-18.

39 Ezzel kapcsolatban olvassuk el a Zsid 3,7-4,11-et.

40 W. J. Chantry: *Call the Sabbath a Delight* (Edinburgh: Banner of Truth, 1991), 90. o.

módon lehet bemenni ebbe a nyugalomba: Jézus Krisztus elvégzett munkája által. Mi jellemzi ezt a nyugalmat, melybe „mi, akik hiszünk, bemegyünk” (Zsid 4,3), de akik engedetlenségnek nem mennek be? Chantry kifejti:

A fő kérdés nem Isten tétlensége, hanem az, hogy örömet talált munkájában és dicsőséget szerzett az Ő kezének munkája által. Mégsem döntött úgy, hogy egyedül megy be ebbe a nyugalomba. A teremtés hetedik napjától kezdve Isten hívja az embert, hogy menjen be az Ő nyugalomába. Az ember együtt élvezheti Istennel Isten munkájának örömét és eredményét. Ezért az embernek kötelessége dicsőíteni Istent: nem valamiféle jövőbeli személyes áldásért, hanem Isten elvégzett munkájáért. Az ember Isten különleges választott társa lesz, hogy örvendezzen Isten befejezett munkájában, és hogy ezért Neki adja a dicsőséget.⁴¹

Akik Józsuéval mentek be az ígéret földjére, az Isten által ígért nyugalomnak csupán egy jelképét kapták meg, „Mert ha őket Józsué nyugalomba helyezte volna, nem szólana azok után más napról”. (Zsid 4,8)

A szöveg írója azt mondja, hogy még csak ezután vár a végső nyugalom az Isten népére. Douma írja ezzel kapcsolatban:

A hetenkénti szombat az örökkévaló szombat jelképe volt. Ugyanez jellemzi a vasárnapot is. Az, hogy teljesen megpihenjünk a munkánkban, úgy,

⁴¹ Ibid., 90-91. o.

ahogy Isten megpihent az övében, még nem lehetséges. (Zsid 4,9-10) A szombat és a vasárnap jelként *egyaránt* erre az igazságra mutatnak.⁴²

Igyekezzünk bemenni ebbe a nyugalomba, és ragaszkodjunk Jézus Krisztusba vetett bizalmunkhoz, amellyel kezdettől fogva rendelkezünk. Ehhez az egész életen át tartó kitartáshoz szükségünk van rendszeres és gyakori biztatásra – melyet a testvéreinktől kaphatunk meg. (Zsid 3,13-14; lásd még 10,25)

Ennélfogva a vasárnap Krisztus feltámadásának az ünnepe, amikor előretekintünk a mi feltámadásunkra is Őbenne, és bátorítjuk egymást az Ő kegyelmében. Krisztus ismét eljön, hogy végső üdvösséget és nyugalmat hozzon mindazoknak, akik buzgón várják Őt. Hit által vágyunk arra a napra, várjuk azt, és készülünk is rá. Ezt a végső nyugalmat csak azok kapják meg, akik kitartanak az élő Krisztusba vetett hitükben és engedelmeskednek Neki.

A Jelenések könyve tele van biztatással és reménységgel, mert bepillantást enged a végső szombatba, melynek nem lesz vége. Akik a fenevadat és az ő képmását imádják, sem éjjel, sem nappal nincs nyugalomuk, és „gyötrődésük füstje felszáll örökkön-örökké”. Ha be akarunk menni Isten nyugalomába, „itt van a szenteknek békekeszes türeése, itt a kik megtartják az Isten parancsolatait és a Jézus hitét!”. Végül, mondja a Lélek, „megnyugosznak az ő fáradságuktól, és az ő cselekedeteik követik őket”. (Jel 14,9-13)

Akik hűségesek maradnak Jézushoz ebben az életben, azoknak többek között engedelmeskedniük kell Isten parancsainak – köztük a nyugalom napjának megtartásáról és megszenteléséről szóló parancsolatnak is. Bár a szombat Ura megváltoztatta, hogy melyik

⁴² Douma: *The Ten Commandments*, 141. o.

napon és hogyan ünnepeljük, az Újszövetség nem törli el a „szombatot”. Sőt, előírja azt.

A Zsidókhöz írt levél írója a következőt mondja: „Annakokáért megvan a szombatja az Isten népének”. (Zsid 4,9) A „szombatja”-ként fordított szó⁴³ egy igen ritka görög szó, mely az Újszövetségben csak ezen a helyen fordul elő. A vele rokon ige azonban többször is szerepel az Ószövetség görög fordításában, a Septuagintában.⁴⁴ Ezek a helyeken következetesen a szombat megtartásával kapcsolatban fordul elő. Stephen M. Baugh szerint „a Septuaginta fordítói alkották ezt a szót a szombat megtartására”.⁴⁵

A Zsidókhöz írt levél írója miért választotta pontosan ezt a szót? Joseph A. Pipa szerint ez

szójáték. Azt hangsúlyozza, hogy az Isten által ígért lelki, örökkévaló nyugalom még nem teljesedett be, és az örökkévaló nyugalom ígéretének beteljesedése még várat magára, és csak kitartó hittel lehet abba bemenni. Azaz az Úr Jézus Krisztusba vetett hit által, de ez csak akkor teljesül be, amikor bemegyünk az örökkévaló dicsőség nyugalomába. Ezek szerint az író azt hangsúlyozza, hogy szükséges az állandó kitartás.

... azért választotta, vagy alkotta a *szabbatizmosz* szót, mert ez a lelki nyugalmon kívül a „szombat” megtartását is magában foglalja. Mivel a megígért nyugalom az új szövetség népe számára csak a jövőben teljesedik be, igyekezniük kell, hogy bemenjenek abba. Ennek a várakozásnak

43 Görögül *szabbatizmosz*.

44 Lásd 2Móz 16,30; 3Móz 23,32; 26,34-35; 2Krán 36,21.

45 Idézve: J. A. Pipa: *The Lord's Day* (Fearn, Scotland: Christian Focus, 1997), 116. o., 6. bekezdés.

az egyik kifejeződése az is, hogy eközben megtartják a nyugalom napját.⁴⁶

Arthur W. Pink hozzáteszi ehhez:

Ez Isten Lelkének egyértelmű, határozott kijelentése. „A szombati nyugalom ezután következik be.” Semmi sem lehet ennél egyszerűbb, ennél egyértelműbb. Az a meglepő, hogy ez a kijelentés pontosan abban a levélben szerepel, melynek témája a *keresztyénség* felsőbbége a júdaizmussal szemben, és a címzetteket az író a következőképpen szólítja: „szent testvéreim, mennyei elhívás részesei”. Tehát ebből világosan következik, hogy a Zsid 4,9 egyértelműen a *keresztyén nyugalomnapról* beszél. Ezért viszont komolyan és hangsúlyozottan kijelentjük, hogy ha bárki azt mondja, hogy keresztyén nyugalomnap nem létezik, az ilyen ember az újszövetségi Szentírásnak mond ellent.⁴⁷

A feltámadás nyugalma, melyet a hét első napján ünnepünk, nem a vég és nem a beteljesedés: ez a kezdet. Az örök élet kezdete, a Jézusban való bőséges és áldott nyugalomé. A vasárnap a szentek mennyei nyugalomának példája és az erről szóló bizonyágtétel.

Egyben a pokol elleni tanúság is. Akik nem nyugodnak meg Jézusban, azokat Jézus meg fogja ítélni, és ők sohasem pihennek meg. Krisztus feltámadása, mely számunkra az áldásnak és reménység-

46 Ibid., 117. o.

47 A. W. Pink: *An Exposition of Hebrews*, 2. kötet (Grand Rapids: Baker, 1967). Idézve: Pipa: *The Lord's Day*, 118. o.

nek a jelképe, ugyanígy a világ számára a biztos ítéletet jelzi. Isten „rendelt egy napot, melyen megítéli majd a föld kerekességét igazságban egy férfiú által, kit arra rendelt; bizonyoságot tévén mindenkinek, az által, hogy feltámasztá őt halottaiból”. (ApCsel 17,31)

A nyugalom napja most is vonatkozik mindenhol minden emberre. Akik elutasítják azt, most is meg kell, hogy haljanak lelki értelemben. A hét első napja csendesen, de egyértelműen hívja arra a föld lakóit, hogy pihenjenek meg Jézusban. Isten „mostan parancsolja az embereknek, mindenkinek mindenütt, hogy megtérjenek”. (ApCsel 17,30) Minden nap vannak, akik megtérnek, de még többen, akik nem. Gondoskodjunk róla, hogy egyikünk se keményítse meg a szívét, és végül ne mehessen be Isten nyugalomába.

A Heidelbergi Káté felteszi a kérdést: „Mit kíván Isten a negyedik parancsolatban?” A válasz a következő:

Először azt, hogy az igehirdetés szolgálata és az iskolák fenntartásának és én, különösen ünnepnapokon, az Isten gyülekezetébe szorgalmasan eljárjak, hogy ott Isten Igéjét hallgassam, a szent sákramentumokkal éljek, az Urat nyilvánosan segítségül hívjam és keresztyénhez illően alamizsnálkodjam. Továbbá, hogy életemnek minden napján szűnjek meg a magam gonosz cselekedeteitől, engedve, hogy bennem az Úr munkálkodjék az Ő Szentlelke által, és így az örökkévaló szombatot már e földi életben megkezdjem.

Pipa szerint: „A befejezett megváltás teológiája nem törli el a 'szombat' (nyugalom napja) folytatólagos megtartását; éppen ellenkezőleg: megkívánja azt.”⁴⁸

48 J. Pipa: *The Lord's Day*, 117-118. o.

K É R D É S E K

1. Miben látható a párhuzam a nyugalom napja és az Úr napja kapcsolata illetve a makk és a tölgyfa kapcsolata között?
2. Jézus halálból való feltámadása hogyan segít jobban megérteni a nyugalom napját?
3. Mi a kapcsolat az ó és az új szövetség között? Mely két tulajdonságukat tartjuk mindig szem előtt?
4. Ki az a központi személy, Aki folytonosságot biztosít a két szövetség között?
5. Kicsoda a szombat Ura? Mikor *lett* a szombat Urává?
6. Mi a szombat lényegi jelentése?
7. Az új szövetségbe tartozó hívők miért ünneplik a nyugalom napját a hét első napján? Teológiailag mivel indokolhatjuk ezt? Történelmi szempontból mi a napváltás oka?
8. Mi a Pünkösöd jelentősége? Milyen kapcsolat van Pünkösöd és a nyugalom napja, mint a megváltás ünnepe között? Milyen napra esett az első Pünkösöd?
9. A Bibliában milyen más bizonyítékot találunk arra, hogy a vasárnap lett az ünneplés új napja?
10. Mi az a végső szombat (nyugalom napja)?
11. Mindenkire érvényes-e az örökkévaló nyugalom azok közül, akik megvallják hitüket? Milyen jelentőséggel bír a Léleknek a Zsid 4-ben található figyelmeztetése?
12. Hogyan készít fel minket Isten arra, hogy bemenjünk a végső nyugalom napjába és élvezzük azt?
13. Mit kíván tőlünk a hűség?
14. Azt jelenti-e Jézus feltámadása, hogy már nem kell megtartanunk a nyugalom napját?
15. Van-e üzenete a nyugalom napjának a nem hívők számára is?

SZEMÉLYES ALKALMAZÁS

1. A nyugalom napjának és az Úr napjának alapvető egysége az Ó- és Újszövetség alapvető egységét tükrözi. Én vajon a teljes Bibliát elfogadó keresztyén ember vagyok, vagy az ószövetségi kijelentés nagyrészét eddig többnyire elvettem?
2. Jézus magát Istennek mondja, amikor az Ószövetségből az Úrra vonatkozó részeket idéz magával kapcsolatban. Amikor én olvasom az Ószövetséget, felismerem-e a Krisztusról szóló kijelentést a lapjain? Miért vagy miért nem?
3. Ha a szombat üzenete mindig is az volt, hogy a valódi nyugalom Krisztusban van, akkor hogyan üdvözített Isten embereket Krisztus eljövele előtt? (lásd Róm 4,1-13) És Krisztus eljövele óta hogyan üdvözít Isten embereket?
4. Az Újszövetség írói számára mennyire volt fontos Jézus feltámadásának a tanítása? Mennyire fontos ez korunk gyülekezeteiben? Mennyire fontos ez az *én gyülekezetemben*? És számomra mennyire fontos ez? Miért?
5. A Pünkösöd hogyan bátorít különösen is az evangélizációra és a misszióra?
6. Az úrvacsorai részvétel hogyan emlékeztet a végső nyugalom napjára, mely ezután jön el?
7. Aki megvallja az ő hitét, annak bizonyosan van-e hite? Lehete bizonyosságom arról, hogy hiszek? Hogyan? Mi fog történni azokkal, akik nem tartanak ki a hitben?
8. Amikor másokkal együtt imádjuk Istent, valóban bátorítok-e másokat (Zsid 10,25), vagy inkább csak szemlélődöm? Mit kellene csinálnom, amit nem csinálok?
9. A Jelenések könyvét azzal a céllal olvasom-e, hogy biztatást és reménységet találjak? Miért vagy miért nem? Ha a könyv megremít engem, valóban értem-e a célját?

10. Szeretnék-e örvelezni az Úr napjának, a mennyország előízé- nek? Mit vagyok hajlandó megtenni a családomért, barátaimért és szomszédaimért, akik nem örveleznek a vasárnapnak?

ÖTÖDIK FEJEZET

VITA A NYUGALOMNAPÉRT: A KONFLIKTUSOK KEZDETE

Mikor ezekről emlékezem,
megkeseredem lelkemben;
mert nagy csoportban vonultam ezelőtt
és ujjongó örömmel és hálaadással vezettem őket,
az ünneplő sokaságot, az Isten házáig.
– *Zsolt 42,4*

Ez az a nap, mit az Úr rendelt;
Az órákat sajátjának nevezi;
Örüljön a menny, vigadjon a föld,
És dicsőítés fogja körbe a trónt.
– *Isaac Watts, 1719*

Jézust azzal gyanúsították meg a farizeusok, hogy az evangéliumok feljegyzése szerint nem kevesebb, mint hat ízben szegte meg a negyedik parancsolatot. Ez így van: alighogy elkezdte nyilvános szolgálatát a názáreti zsinagógai tanítással egy szombaton, a zsidókat máris elöntötte a düh, és le akarták taszítani egy szakadékba! (Lk 4,16-30) Hát nem furcsa, hogy a szent nyugalom és békeség jelképe legyen az a nap, amikor ilyen dühös és erőszakos tettere ragadtatják magukat az emberek? Nem meglepetés ez, hiszen a bűneset óta a nyugalom napja a szentségtelen nyugalmatlanság és vita napjává vált.

Ebben a fejezetben nézzük meg a nyugalom napjának Isten által rendelt eredeti célját, és azt, hogy a vallásos, de törvénykező emberek hogyan ejtették fogságba és hogyan rontották meg azt.

A NYUGALOM NAPJÁNAK CÉLJA

A. W. Pink helyesen jegyzi meg, hogy a nyugalom napja „az öröm és nem a szomorúság napja volt”.⁴⁹ Teremtője arra szánta, hogy a nyugalom és az istentisztelet napja legyen, amikor Isten csodálatos tetteit ünnepeljük. A nyugalom napja fizikai és lelki fel-frissülést ígért az egész ember számára.

Hat napon át az emberek dolgoztak és végezték a munkájukat. Azonban a hetedik napnak szombatnak kellett lennie. A *sabbat* szó szerinti jelentése „nyugalom”. Isten a következőt parancsolta:

49 A. W. Pink: *The Ten Commandments* (Swengel, Pa.: Reiner Publications, 1971), 29. o.

Semmi dolgot se tégy azon se magad, se fiad, se leányod, se szolgálád, se szolgálóleányod, se baromod, se jövevényed, a ki a te kapuidon belől van. (2Móz 20,10)

A nyugalom napján egynapos szabadságra mentek az emberek a munkából, ekkor a férfiak és asszonyok, családjaik és szolgálók, látogatók és még a háziállatok is örvendeztek az Istentől kapott nyugalom ajándékának.

Ez a „teljes nyugalom” napja volt (2Móz 35,2), amikor az aktatáska az irodában maradt, és a szerszámokat bezárták a fészerbe. Még az év forgalmas időszakában, a vetés és aratás idején is érvényes volt az emberekre a parancsolat, hogy pihenjenek a hetedik napon – megtisztelve ezzel az Urat, és engedelmeskedve neki, Aki teremtette az eget és a földet. (2Móz 34,21; 2Móz 35,1-3)

A mellékállásban való munka is tilos volt a nyugalom napján. Annak a munkásnak, aki előrébb akart jutni a többiekénél azzal, hogy szombaton is dolgozott, halálbüntetéssel kellett szembenéznie. Dawn a következő megjegyzést teszi ezzel kapcsolatban:

A nyugalom napjának egyik nagy áldása az, hogy kénytelenek vagyunk Istenre hagyatkozni a jövőnköt illetően. Ezen a napon semmit sem teszünk az előrehaladásunkért. Tartózkodunk a munkától, a szünni nem akaró tevékenykedés és alkotás érzésétől, és az aggodalomtól, hogy hogyan lehetnénk sikeresek mindabban, ami az előrehaladásunkhoz szükséges. Ezáltal Isten végre valóban Istene lehet az életünknek.⁵⁰

50 M. J. Dawn: *Keeping the Sabbath Wholly* (Grand Rapids: Eerdmans, 1989), 29. o.